

BADANIA ARCHITEKTONICZNE KAMIENICY

położonej przy Grunwaldzkiej 12

w Barczewie

Inwestor: Urząd Miejski w Barczewie
Plac Ratuszowy 1
11-010 Barczewo

Olsztyn, grudzień 2017

SPIS TREŚCI

1. Wstęp

2. Historia z ikonografią

3. Archiwalia i literatura

4. Odkrywki

Elewacje:

- Elewacja północna, frontowa kamienicy;
- Elewacja wschodnia kamienicy i oficyny;
- Elewacja południowa, tylna kamienicy i oficyny;
- Elewacja zachodnia, szczytowa kamienicy i oficyny;

Odkrywki we wnętrzach:

- Piwnica pod kamienicą;
- Parter kamienicy i przyziemie oficyny;
- I piętro kamienicy i oficyny;
- II piętro kamienicy, poddasze oficyny;
- Poddasze kamienicy;

5. Podsumowanie

6. Wnioski konserwatorskie.

7. Rozwarstwienie

Legenda

Rzuty - rozwarstwienie

Rekonstrukcja widoku elewacji

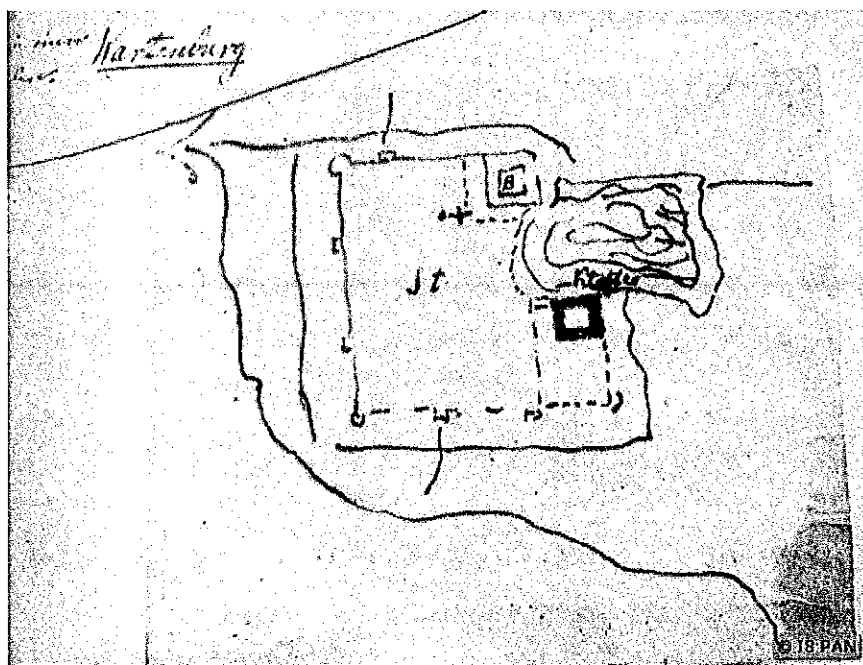
WSTĘP

- ❖ Przedmiotem badań jest kamienica mieszkalna położona w Barczewie przy ul Grunwaldzkiej 12 (*dawniej Breitestraße*). Jednorodna w swojej formie, wzniesiona na gotyckich murach miejskich.
 - ❖ Kamienica położona przy ul. Grunwaldzkiej 12 w Barczewie znajduje się pod ochroną konserwatorską, na podstawie decyzji z dnia 23.07.1957 r. wpisującej zespół do rejestru zabytków Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz nawarstwień kulturowych Barczewa wpisanych do rejestru zabytków decyzją WKZ z 30.06.1992 r.
 - ❖ Podstawą wykonania opracowania jest pismo Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie z dnia 04.10.2017, znak: IZNAR. 5142.632.2017.wm, ppkt. 4 które
 - ❖ Wykonanie dokumentacji zlecił Inwestor: Urząd Miejski w Barczewie,
Plac Ratuszowy 1
11-010 Barczewo.
 - ❖ Dokumentacja wykonana przez: Katarzyna Soczewica
mgr konserwatorstwa
nr dyplomu 1816
- KONSERWATOR ZABYTKÓW ARCHITEKTURY
ZABYTKOZNAWCA
mgr Katarzyna Soczewica
ul. Wędkarska 77, 10-180 Olsztyn
tel. (0-89) 52 11 76
- Piotr Targoński
renowator
- Targoński*
- ❖ Opracowana dokumentacja ma służyć celom naukowym jako dokument o znaczeniu archiwalnym, stanowiący przyczynek do studiów nad historią architektury oraz technicznym, jako wytyczne dla dalszych prac przy budynku.

HISTORIA

Pierwsze miasto „Castrum Wartemberque” *Alte Wartenburg* znajdowało się bardziej na zachód w stosunku do obecnego położenia Barczewa, w miejscu gdzie obecnie leży wieś Barczewko. Po zniszczeniu go przez najazd Litwinów w 1354 r. nastąpiła ponowna lokacja.

Dzisiejsze miasto otrzymało przywilej lokacyjny, na prawie chełmińskim, z rąk biskupa warmińskiego Jana II Stryprocka, w 1364 r. Była to powtórna lokacja w nowym miejscu, zapewne bardziej bezpiecznym, z uwagi na obronny charakter nowego położenia, a mianowicie na wyspie, utworzonej po spiętrzeniu rzeki Pisy. Po stronie wschodniej miasta utworzył się duży staw, z którego wypływała rzeka oblewająca swymi wodami miasto od północy oraz kanał młyński, chroniący je od południa. Oba ramiona łączyły się ponownie po zachodniej stronie miasta. Początkowo otoczone było tylko wałem ziemnym i palisadą. Układ przestrzenny, oparty na dość regularnym, wydłużonym prostokącie, z rynkiem pośrodku, zachował się do dnia dzisiejszego. W roku 1386 miasto zostało otoczone murami miejskimi. W nich znajdowały się dwie główne bramy miejskie: północna zwana Jeziorańską, południowa zwana Olsztyńską oraz Furta Zamkowa. Takie rozplanowanie przedstawia najstarszy zachowany szkic Barczewa (*Wartenburg*) sporządzony przez biskupa Tiedemanna Giesego, z XVI w. W północno – wsch. narożniku miasta, wzniesiono czworobok zamku sąsiadujący z parafialnym kościołem Św. Anny wzniesionym równolegle z murami miejskimi, czyli w 1386 r. Wzdłuż murów od strony wschodniej ulokowano

klasztor Franciszkanów (1364) z bezwieżowym kościołem Św Andrzeja. Zaznaczone są trzy baszty narożne wzniesione na planie koła oraz trzy prostokątne, zapewne otwarte do miasta: dwie od strony zachodniej i jedna od strony południowej. Wyraźne

Zabudowa miejska wielokrotnie ulegała zniszczeniu na skutek pożarów:
a mianowicie w latach 1414, 1418, 1544, 1594.

Grundriss der St. Markburg im Jahr 1874. (Kopie)
 Die Kirche ist im Jahr 1874 erbaut worden; im Jahre 1874 ist die Kirche von der Gemeinde
 gekauft worden.

St. Markburg

St. Markburg

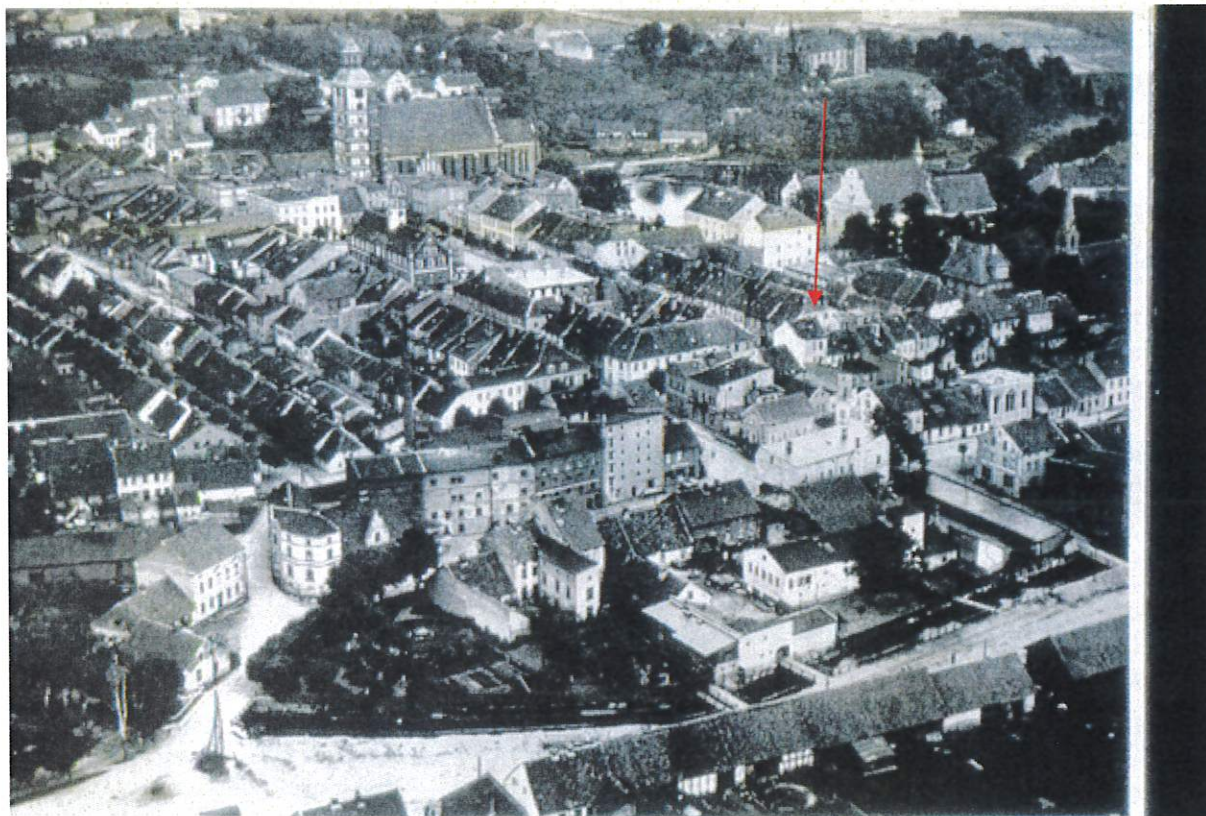
J. 22. 1874

W maju 1798 r. pożar strawił doszczętnie całą zabudowę znajdującą się w obrębie murów miejskich. Z uwagi na ubóstwo mieszkańców w pierwszych latach wieku XIX odbudowano tylko 6 budynków. Według opublikowanej, w 1836 r., relacji domów w zabudowie znajdującej się wewnątrz murów było tak mało, że „można było przejść przez miasto, nie zauważając, że idzie się ulicą”. W domach użytkowano jedynie partery, natomiast okna wyższych kondygnacji były zabite deskami. Wtedy też zaczęto rozbierać, już zrujnowany zamek (w miejscu którego, w 1826 r. wzniesiono szkołę ewangelicką) oraz mury miejskie. Materiał rozbiórkowy z murów i zamku posłużył do odbudowy budynków w mieście, w tym też zapewne omawianego budynku przy ul Grunwaldzkiej 12.

Na panoramie miasta z 1913 r., oprócz opisanych budowli: katolickiego kościoła parafialnego pw. Św. Anny (ok. 1386), kościoła klasztorного pw. Św. Andrzeja (ok. 1364) kościoła ewangelickiego wzniesionego w 1871 r., szpitala Św. Antoniego z 1903 r. oraz królewskiego więzienia widoczna jest zabudowa południowej pierzei ul. Grunwaldzkiej (*daw. Breitestraße*) w tym także dom pod nr 12, wtedy jeszcze parterowy, nakryty dwuspadowym dachem, usytuowany kalenicowo w stosunku do ulicy (*ostatni po lewej w zabudowie pierzei*). Nie ma też obecnej trzykondygnacyjnej oficyny. *Fot. u dołu:*

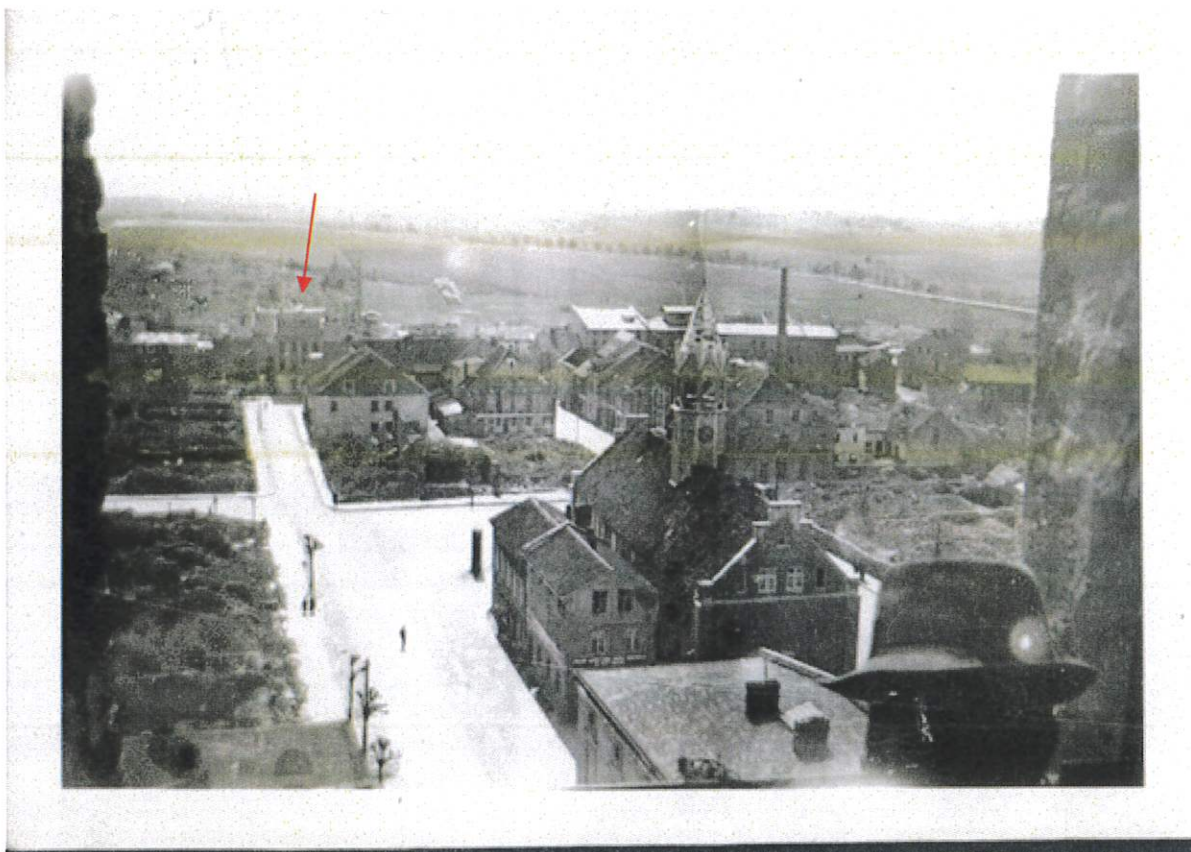
Na fotografii lotniczej z lat 30-tych XX wieku widoczny jest budynek przy ul. Grunwaldzkiej nr 12 w swojej obecnej formie. Trzy kondygnacyjna kamienica z dostawioną klatką schodową w elewacji tylnej oraz oficyną usytuowaną wzdłuż granicy z posesją przy ul Grunwaldzkiej nr 10. Fot. poniżej

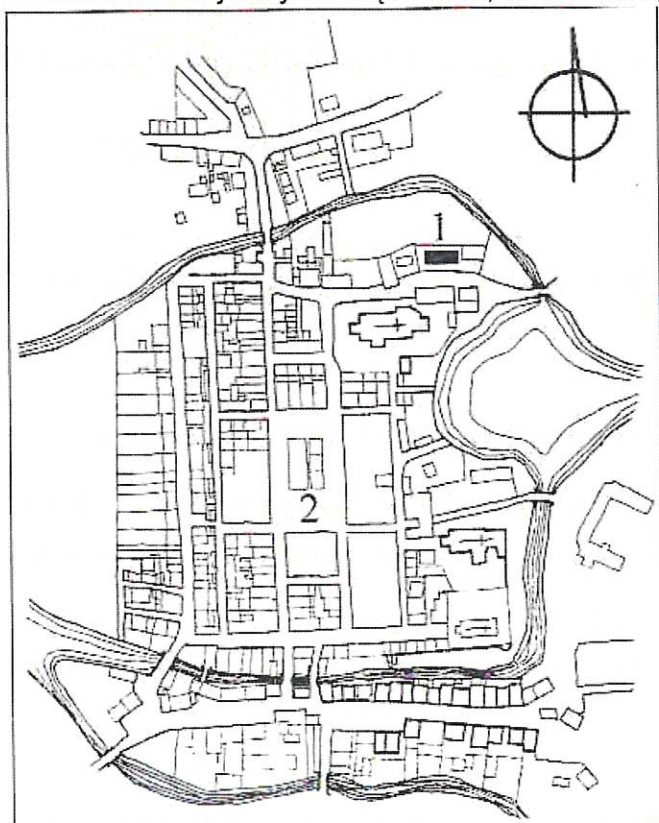
Na fotografii wykonanej z wieży kościoła Św. Anny przed II wojną światową oprócz pięknej zabudowy wzdłuż pierzei rynku widoczna jest frontowa elewacja kamienicy przy ul. Grunwaldzkiej nr 12 (*Breitestraße*) usytuowana u wylotu ulicy wiodącej od rynku (*Kircherstraße*). Czteroosiowa z dwoma dużymi otworami w dwóch wschodnich osiach parteru.

Na planie miasta z 1937 roku widoczna ścista zabudowa południowej pierzei dzisiejszej ul. Grunwaldzkiej (dawniej *Breitestraße*), na odcinku od mostu do kościoła ewangelickiego Wzdłuż zabudowy chodnik. Kamienica pod nr 12 druga od lewej.

Fotografia wykonana z wieży kościoła Św. Anny tuż po wojnie. Kamienica pod nr 12 jako jedna z nielicznych, ocalała w wyniku zniszczeń spowodowanych działaniami wojennymi. Sąsiednia, wschodnia, kamienica została zniszczona.

Plan miasta z 1963 roku.

(tu za: Czubiel L., Domagała T., Zabytkowe ośrodki miejskie Warmii i Mazur). Zachowana kamienica przy ul. Grunwaldzkiej 12 oraz dwie puste parcele w pierzei od strony wschodniej. Całkowicie zniszczona zabudowa kwartału po drugiej stronie ulicy.

ARCHIWALIA

Archiwum Państwowe w Olsztynie: Koppenhagen W. Geschichte der Stadt Wartenburg, Königsberg 1939, tam też plan miasta z k. XVII w. sygn. 247/367;

Archiwum Państwowe w Olsztynie: Magistrat Wartenburg, akta budowlane: sygn. 247/1056, 1057, 1066, 1067, 1096-1100, 2727, 2728, 2734, 2785, 2945, 2947;

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie, Barczewo. Studium Rewaloryzacji, Oprac. A Fabierkiewicz i zespół, cz.1 Opis, Warszawa 1985;

LITERATURA

Barran F.R., Ostpreussen Städte Atlas, Würzburg 2002

Bötticher A., Die Bau- und Kunstdenkmäler, Bd. III, Königsberg 1891-1899;

Czubiel L., Domagała T., Zabytkowe ośrodki miejskie Warmii i Mazur, Olsztyn 1969;

Keyser E., Deutsches Städtebuch, Stuttgart-Berlin 1939,

Kolberg A., Zur Verfassung Ermlands beim Uebergang unter die preussische Herrschaft im Jahr 1772, Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands, Bd.10, 1894;

Łoziński J.Z. Pomniki sztuki w Polsce, T. II, Cz. I, Pomorze, Warszawa 1992;

Orłowicz M., Ilustrowany przewodnik po Mazurach Pruskich i Warmii, Olsztyn 1991;

Röhrich V., Die Kolonisation des Ermlandes, Zeitschrift ... Bd. 14, 1903;

Wünsch C., Ostpreussen, 1960

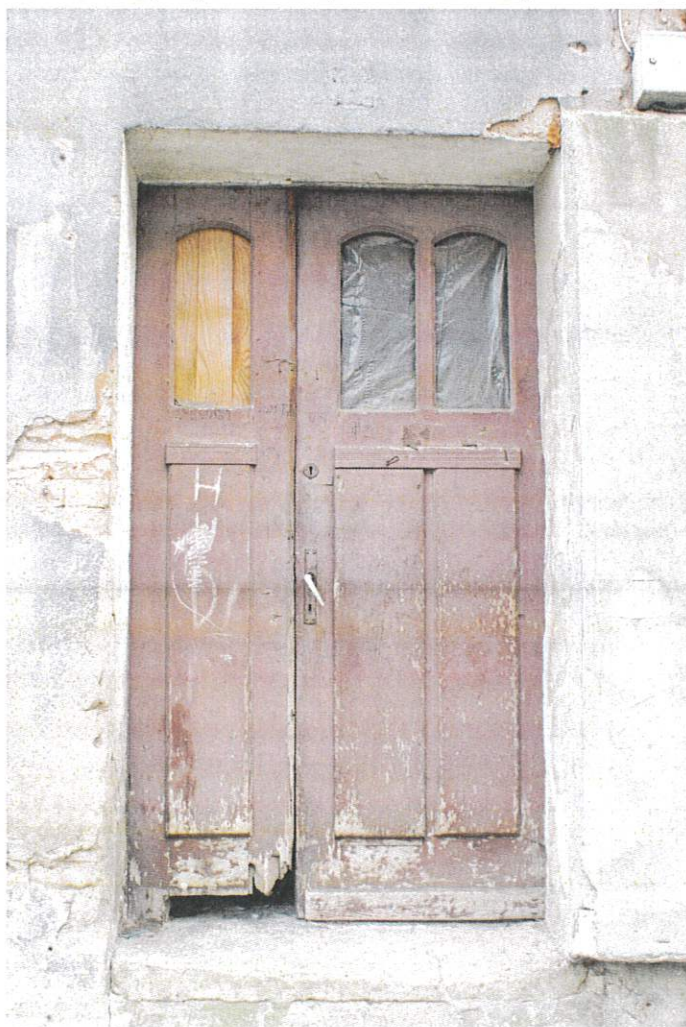
Zimmermann A., Wartenburg im Ermlande, Neue Preussische Provinzial-Blätter, 3 Folge, Bd. 1, 1858,

ELEWACJA PÓŁNOCNA (PN)

Fot. nr 1 PN

Widok elewacji północnej – frontowej kamienicy przy ul. Grunwaldzkiej 12 w Barczewie. Kamienica 3-kondygnacyjna, 4–osiowa. Otwór drzwiowy umieszczony w skrajnej, zachodniej osi. Elewacja tynkowana, z niewielkimi profilowanymi gzymsami podparapetowymi I i II piętra

oraz profilowanym gzymsem podokapowym. Cokół kamienny, tynkowany. Od strony wschodniej szkarpa, będąca pozostałością niezachowanego, sąsiedniego budynku.

Fot. nr 2 PN

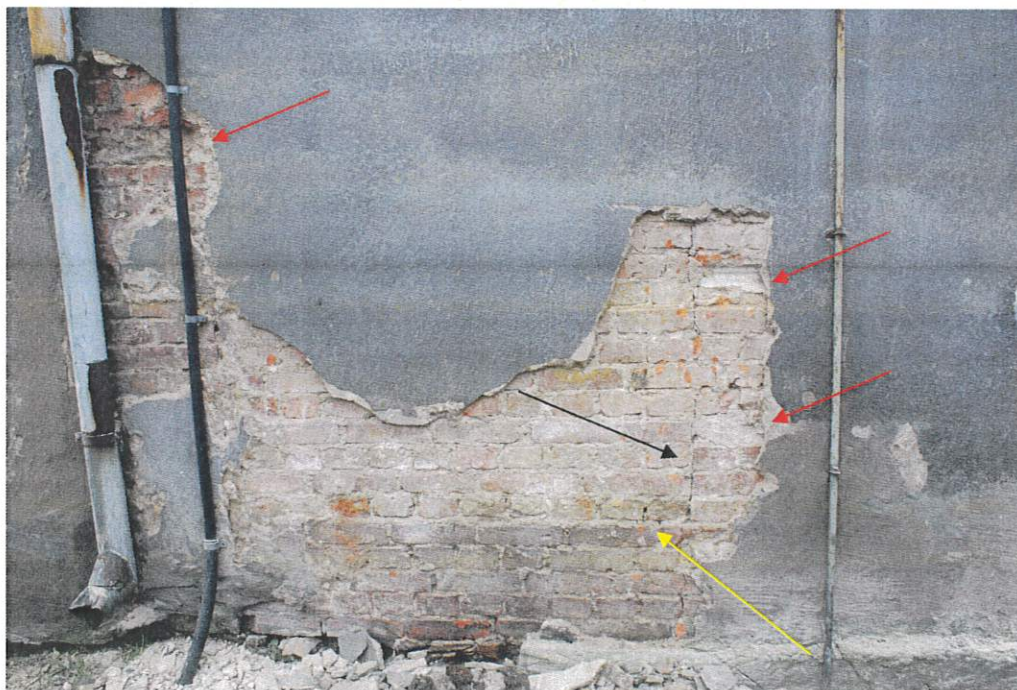
Stolarka drzwiowa półtora skrzydłowa. Drzwi o konstrukcji płycinowo ramowej z przezroczami w górnej partii doświetlającymi korytarz (przeszklenia niezachowane).

Fot. nr 3 PN

Okno parteru elewacji frontowej.
Stolarka okienna o konstrukcji
skrzynkowej. Dwudzielna,
dwupoziomowa, ze stałym profilowanym
ślemieniem.

Na fot. nr 4, odkrywka nr 1 wykonana na elewacji północnej -parter. Strzałka w kolorze czarnym wskazuje szew zamurowanej dużej witryny okiennej, o szerokości 140 cm, widocznej na przedwojennym zdjęciu. Pierwotnie elewacja parteru dekorowana była poziomymi profilowanymi pasami, wypracowanymi wgłębnie w stosunku do lica muru. Czerwone strzałki wskazują miejsca, w których zostały znalezione fragmenty poziomych profilowanych pasów. Niewielka odsadzka-wysokość na której osadzono witrynę okienną- strzałka żółta.

Fot. nr 4 PN

Fot. nr 5 PN przedstawia fragment odkrywki nr 1, z zarysowanym szwem po zamurowanej witrynie oraz zachowany fragment poziomej dekoracji opracowanej w tynku na elewacji frontowej parteru.

Fot. nr 6 PN przedstawia fragment odkrywki nr 1 z zarysowanym szwem po zamurowanej witrynie oraz niewielką odsadzkę na której osadzona była duża witryna okienna. Widoczna różnica pomiędzy ceglami lica elewacji i ceglami wypełniającymi otwór po witrynie oraz w sposobie kładzenia zaprawy.

Fot. nr 7 PN fragment odkrywki nr 1 - wschodni narożnik. W celu wykonania poziomych pasów w ceglanym licu wykonano bruzdy, w których następnie wykonano w tynku profilowane pasy. Strzałka wskazuje wtórne wypełnienie tynkiem bruzdy.

Fot. nr 8 PN fragment odkrywki nr 1 - wschodni narożnik. Zachowany niewielki fragment wyprofilowanego pasa z cieniutką warstwą pobiałą.

Fot. nr 9 PN. Odkrywka nr 2 wykonana na elewacji północnej - parter. Widoczny szew po zamurowanym otworze drzwiowym znajdującym się w drugiej osi elewacji frontowej. Widoczna próba dowiązania się do wątku muru. Ponadto widoczna bruzda w licu muru oraz niewielki fragment dekoracji poziomej.

Fot. nr 10 PN fragment odkrywki nr 2 widoczna bruzda w licu muru oraz niewielki fragment opracowanej w tynku poziomej dekoracji z cienką warstwą pobiału.

Fot. nr 11 PN. Odkrywka nr 3 wykonana wzdłuż krawędzi otworu drzwiowego w elewacji frontowej (parter). Strzałki wskazują zachowane fragmenty poziomych pasów dekorujących elewację frontową, umieszczonych w odległości co 37 cm, tworzących pseudoboniowanie.

Fot. nr 12 PN fragment odkrywki nr 3. Zachowany niewielki fragment profilowanego pasa oraz bruzda wykuta w licu muru.

Fotografie nr 13 i 14 PN przedstawiają fragment odkrywki nr 3. Wyraźnie widoczna wykonana w licu muru półkolista bruzda z zachowanym dekoracyjnym profilowanym pasem

Fot. nr 16A PN

Stolarka okienna znajdując się na I piętrze w elewacji frontowej. Okno o konstrukcji skrzynkowej, dwudzielne, dwupoziomowe, o dominującym ślemieniu. Na dolnej krawędzi ślemienia dwa sfazowania, dodatkowo żłobkowane. Dekoracyjnie opracowana listwa przymykowa górnych skrzydeł okiennych. Dolne skrzydła okienne wtórne.

ELEWACJA WSCHODNIA (W)

Fot. nr 17W

Widok elewacji wschodniej - szczytowej kamienicy wraz z klatką schodową wzniesioną od strony południowej oraz wtórnie dostawionymi składzikami w miejscu nie istniejącej przedwojennej dwukondygnacyjnej kamieniczki. Na elewacji widoczne kotwy spinające ścianę wschodnią ze stropami poszczególnych kondygnacji. Ponadto do szczytu kamienicy zostały współcześnie dostawione dwa składziki.

Fot. nr 18W

Widok fragmentu elewacji wschodniej kamienicy wraz z oficyną dostawioną od strony południowej wzdłuż granicy z sąsiednią zachodnią posesją. Oficyna nakryta dachem pulpitowym z zachowanym kominem.

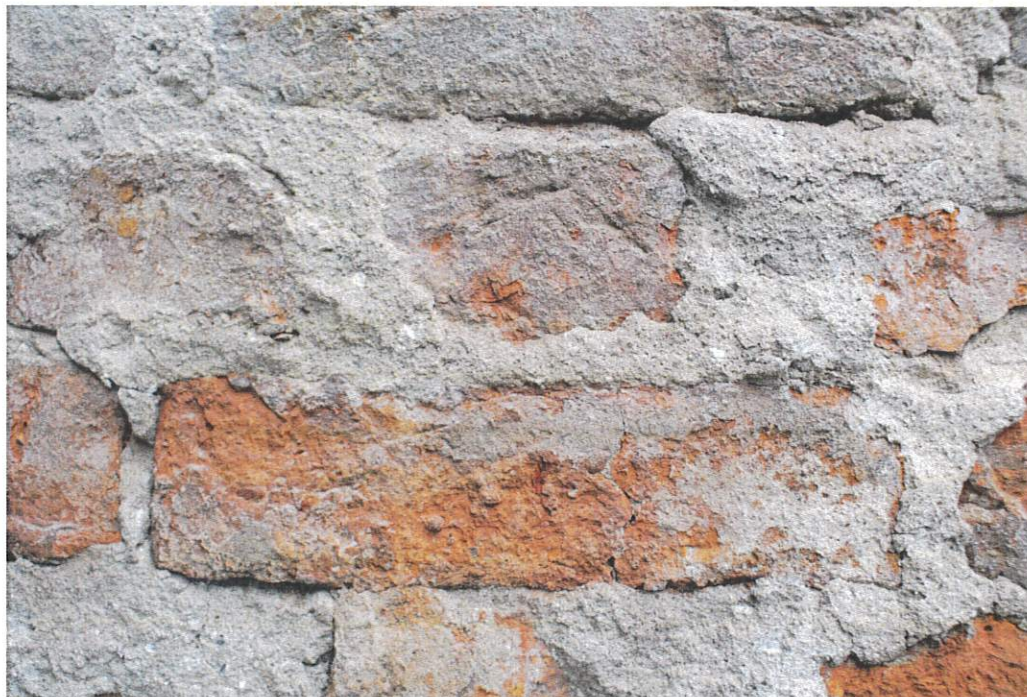
Fotografie nr 19W i 20W, przedstawiają fragment elewacji wschodniej niewidoczny na fot. nr 17 i 18. Na **fotografii nr 19** widoczna odsadzka muru nakryta obróbką blacharską oraz kotwy spinające stropy ze ścianą wschodnią. Pogrubiona ściana w tym miejscu jest najprawdopodobniej pozostałością po sąsiedniej (nieistniejącej) kamienicy. **Fotografia nr 20W** przedstawia **odkrywkę nr 4 i odkrywkę nr 5** wykonane na ścianie wschodniej pomiędzy szkarpą a składzikiem.

Fotografie nr 21W i 22W

Mur widoczny na **odkrywce nr 4** wzniesiony został z dużej, gotyckiej cegły o wym. 30 cm x 15 cm x 8 cm jednakże układ cegieł jest przemieszany, po części (w górnej partii odkrywki) przypomina watek kowadełkowy, nie ma jednak właściwego dla tego wтку przesunięcia w kolejnej warstwie. W dolnej partii odkrywki występują po sobie dwie warstwy główek oraz warstwa ułożona z $\frac{3}{4}$ cegły. Na zbliżeniu widoczna drobnoziarnista, wapienna zaprawa z drobinami nieprzereagowanego wapna, niestaranie wypełniająca przestrzenie między cegłą.

Fotografie nr 23W i nr 24W przedstawiają odkrywkę nr 5, która została wykonana w celu potwierdzenia zamurowanego otworu, odnalezionego po wewnętrznej stronie ściany. Jednakże na zewnątrz nie odnaleziono charakterystycznego, po zamurowanym przejściu, szwu. Cegła podobnie jak na sąsiedniej odkrywce gotycka o wym. 30 cm x 15 cm x 8 cm. Na zbliżeniu widoczna drobnoziarnista, wapienna zaprawa z drobinami nieprzereagowanego wapna, widoczne lasowanie cegły.

Fotografie nr 25W i nr 26W przedstawiają elewację wschodnią oficyny. Mur oporowy podtrzymujący skarpe oraz rzeka (kanał młyński) uniemożliwiły zrobienie pełnego ujęcia elewacji. W północnym narożniku (na zdjęciu po prawej) na poziomie I piętra nadwieszono przejście, wiodące z pomieszczenia tylnego traktu kamienicy bezpośrednio do oficyny, co sugeruje łączne wykorzystywanie tych pomieszczeń. Obecnie zamurowane.

Na **fotografii 26W** widoczne dwa kwadratowe (wtórne) otwory okienne, pozbawione stolarek, znajdujące się w przyziemiu oficyny, które doświetlają korytarz. Z uwagi na kilkustopniową różnicę poziomu umieszczone zostały na różnych poziomach.

Znaczne Odspojenie południowej partii ściany spowodowane uszkodzeniem narożnika budynku w partii przy gruncie.

Fotografia nr 27W przedstawia fragment ściany wschodniej oficyny (przyziemie) z wtórnym, kwadratowym oknem umieszczonym w miejscu zamurowanego większego otworu okiennego. Po prawej odsłonięty watek ceglany. Cegły o wym. 25 cm x 12 cm x 6,5 cm murowane w wтку krzyżowym. Po lewej (od okna) kotwy spinające ścianę działową.

Fot. nr 28W przedstawia fragment ściany wschodniej oficyny, I piętro z zamurowanym prostokątnym otworem okiennym, analogicznym jak na fot. 25W i 26W. Znaczne spękanie muru, biegnące przez całą wysokość elewacji.

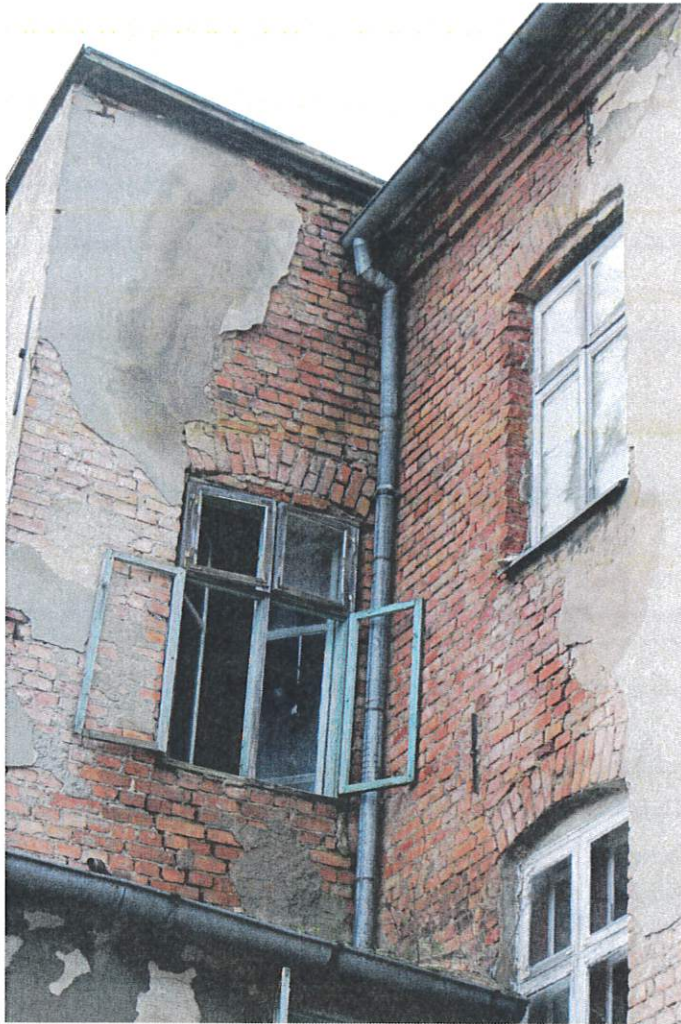
Fot. nr 29W przedstawia fragment ściany wschodniej oficyny - poddasze. Zamurowany pierwotny otwór okienny. Znaczna destrukcja muru. Ściana na skutek uszkodzonego południowo-wsch. narożnika, którego destrukcja naruszyła statykę muru, „rozjeżdża się”.

Widoczne na **fotografii nr 30 W** drugie okno przyziemia (północne), również zostało zmniejszone, zarówno jeśli chodzi o wysokość jak i szerokość. Brak w nim kompletnej stolarki okiennej, pozostała ościeżnica.

Na odsłoniętej spod tynku partii muru widoczny wążek krzyżowy, cegła o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm.

Fot. nr 30W

Fot. nr 31W ukazuje elewację wschodnią klatki schodowej doświetlonej oknem o konstrukcji ościeżnicowej ze stałym krzyżem okiennym tzw. okno polskie. Mur w wążku krzyżowym. Cegła o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm.

Fotografia nr 32W przedstawia łącznik komunikujący pomieszczenia tylnego traktu kamienicy z pomieszczeniami piętra oficyny. Wyraźnie widoczny

szew w miejscu gdzie ściana łącznika dobija do elewacji południowej kamienicy tu: mur gotycki (na zdjęciu po prawej). W miejscu gdzie ściana łącznika łączy się ze ścianą oficyny, wyraźne przesunięcie warstw cegły, spoiny i warstwy obu murów nie pokrywają się ze sobą. Tym samym można przyjąć, że mury oficyny i łącznika nie są sobie współczesne. Łącznik został wprowadzony później.

Fot. nr 32W

Fot. nr 33W

Ściana łącznika murowana w wążku krzyżowym, oparta na belce stalowej. Widoczny łuk odciążający.

Fot. nr 34W

Jedno z dwóch, oryginalnie zachowanych okien oficyny. Stalarka o konstrukcji skrzynkowej, dwudzielna, dwupoziomowa, ze stałym krzyżem okiennym, o dominującym śłemeniu. Śłemie i słupek dekorowane motywem klasycystycznym. Drugie analogiczne okno znajduje się w elewacji południowej oficyny.

Fot. nr 35W

Szkarpa dostawiona do elewacji
południowej kamienicy,
a jednocześnie ściana oporowa
dla skarpy ziemnej,
na której zbudowano dwa składziki.
Widoczny fragment ściany tylnej
większego z nich.

Fot. nr 36W

Murek oporowy na którym posadowiony został mniejszy z dwu składzików.

Fot. nr 37W

Jeden z dwu składzików, przylegających od strony wschodniej do budynku przy ul. Grunwaldzkiej 12. Obydwa składziki znajdują się na sąsiedniej posesji. Widoczny zarys fundamentów wcześniejszego budynku.

ELEWACJA POŁUDNIOWA KAMIENICY (PD)

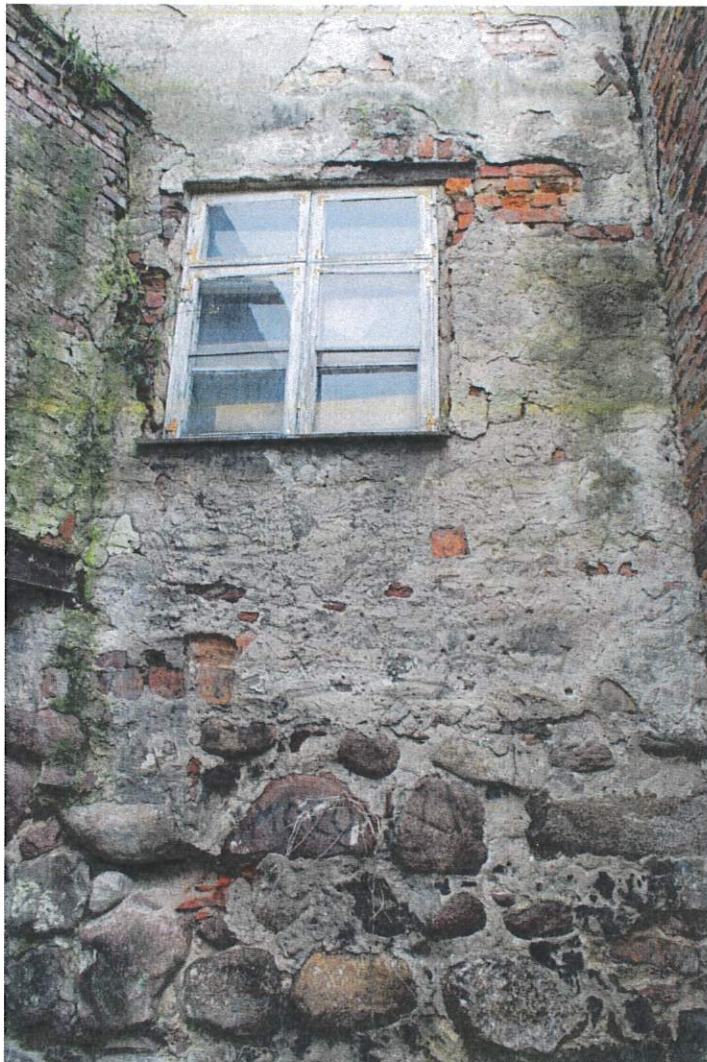

Fot. nr 38PD

Elewacja tylna (południowa) kamienicy w parterze dwuosiowa, z dostawioną klatką schodową po stronie zachodniej. Ściana kamienicy posadowiona na, gotyckim murze, który w dolnej partii wykonany jest z kamienia. Głazy narzutowe układane warstwami. Na wysokości parteru mur gotycki został otynkowany. Przepruto w nim otwór okienny. Elewacja tynkowana na gładko. Zwieńczona uskokowym gzymsem podokapowym, ułożonym z trzech warstw główek, schodkowo wystających przed lico muru, tynkowanym.

Fotografia nr 39PD przedstawia dolną partię elewacji południowej, tj. gotycki mur wzniesiony z głazów narzutowych układanych warstwami z drobnym tłucznem ceramicznym stanowiącym wypełnienie tzw. *grand appareil*. Powyżej mur ceglany, cegła gotycka o wym. 30 cm x 15 cm x 8cm. Miejskami układana na płasko. Wtórnie tynkowany.

Fot. nr 40PD

Fotografia przedstawia fragment elewacji tylnej – poziom piwnic i parteru. W murze wybito otwór okienny, którego nadproże wzmocniono belką stalową. Stolarza okienna o konstrukcji ościeżnicowej tzw. okno polskie, dwudzielna dwupoziomowa o stałym krzyżu okiennym. Ramiaki podślemienia podzielone pojedynczym, poziomym szprosem. Okucia i zawiasy kątowe.

Fot. nr 41PD

Fotografia przedstawia fragment wiatku gotyckiego, znajdujący się pod nadwieszonym łącznikiem. Cegła o wymiarach 30 cm x 15 cm x 8cm.

Fot. nr 41APD

Na fotografii widoczny fragment muru, wzniesionego z cegły gotyckiej o wym. 30 cm x 15 cm x 8cm, brak zachowanego wążku, w licu dominują główki jak w wążku blokowym. Ponadto na fotografii widoczne zawiasy kątowe stolarki okiennej oraz stalowy dwuteownik wzmacniający nadproże.

Fot. nr 42PD

Fragment elewacji południowej I piętro. Ściana murowana w wążku kowadełkowym, cegła o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm. Starannie opracowane łuki odciążające nadproży.

Fot. nr 43PD

Fragment elewacji południowej II piętro. Ściana murowana w wążku kowadełkowym, cegła o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm. Starannie opracowane łuki odciążające nadproży.

Fot. nr 44PD

Znajdująca się w elewacji tylnej stolarka okienna o konstrukcji ościeżnicowej tzw. okno polskie, dwudzielna, dwupoziomowa o stałym krzyżu okiennym.

ELEWACJA POŁUDNIOWA OFICYNY

Fot. nr 45PD

Elewacja południowa – szczytowa oficyny jednoosiowa, z jednym z dwu oryginalnie zachowanych okien. Stalarka analogiczna jak w elewacji wsch. Widoczne kotwy spinające stropy ze ścianą szczytową.

Fot. nr 46PD Fragment elewacji południowej oficyny- narożnik zachodni. Daleko posunięta destrukcja cegły- lasowanie. Cegła ułożona w wążku krzyżowym.

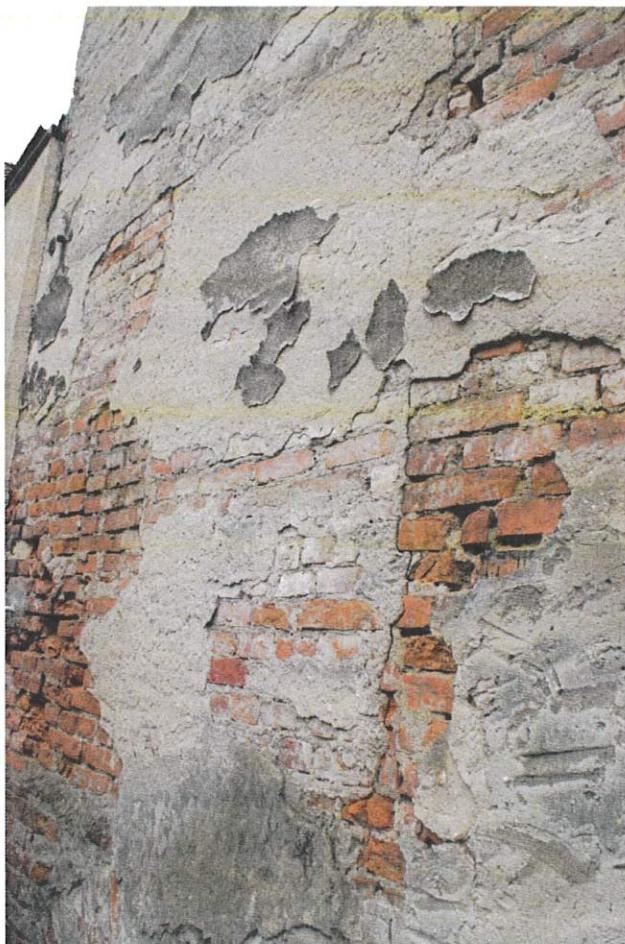
Fot. nr 47PD

Widok elewacji południowej oficyny w partii piętra i poddasza. Ankra spinająca strop.

Fot. nr 48PD

Widok elewacji południowej oficyny w partii przyziemia. Uszkodzona rura spustowa, podmywająca południowo-wschodni narożnik budynku. Snaczne odspojenie ściany szczytowej od ściany wzdłużnej oficyny. U podstawy ściany ceglany łuk, powyżej zamurowany prostokątny otwór.

Fot. nr 49PD

Fragment elewacji południowej oficyny w partii przyziemia z zamurowanym prostokątnym otworem, widoczne szwy, wymiary otworu analogiczne do wymiarów okien piętra.

Fot. nr 50PD

Fragment elewacji południowej oficyny w partii przyziemia, widoczny ceglany łuk tuż nad gruntem.

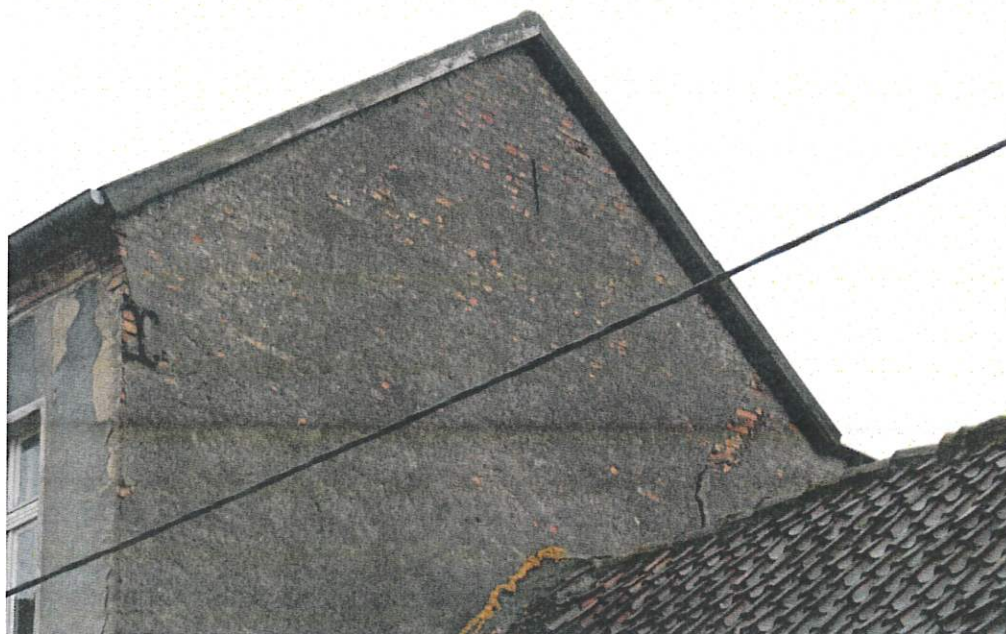

Fot. nr 51PD

Fragment elewacji południowej oficyny partii poddasza. Ściana murowana w wążku krzyżowym, cegła o wymiarach 25 cm x12 cmx 6,5 cm, tynkowana, z prostokątnym wtórnym oknem.

ELEWACJA ZACHODNIA KAMIENICY

Fot. nr 52Z

Elewacja zachodnia kamienicy ślepa. Ściana murowana w wążku kowadełkowym, cegła o wymiarach 25 cm x12 cmx 6,5 cm, tynkowana.

ELEWACJA ZACHODNIA OFICYNY

Fot. nr 53Z

Elewacja zachodnia oficyny ślepa. Ściana w partii I piętra murowana w wążku wozówkowym, powyżej ściana poddasza murowana w wążku krzyżowym. Zakończona murem ogniowym. Pierwotnie tynkowana.

ODKRYWKI WE WNĘTRZACH

PIWNICA pod KAMIENICĄ

Fot. nr 54

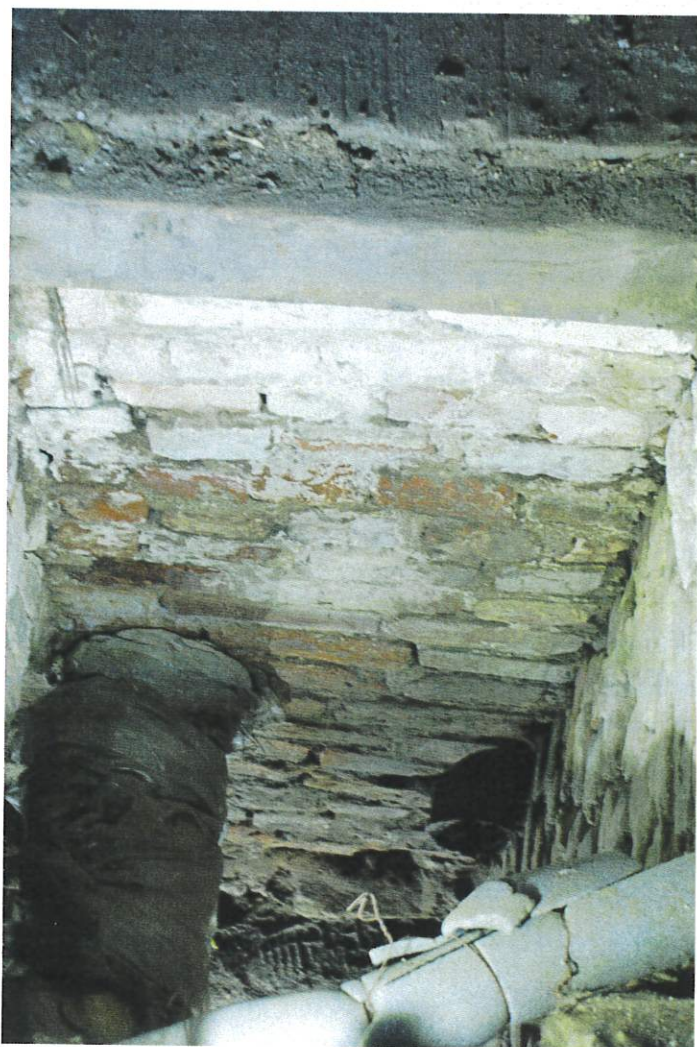
Na **fotografii nr 54** ukazane zostało zejście do piwnicy, znajdującej się pod kamienicą. W podłodze korytarza znajduje się otwór o wymiarach 70 cm x 77 cm, którym można spuścić się do niewielkiego pomieszczenia, znajdującego się bezpośrednio pod korytarzem. Na dół wiedzie swoista „szyja piwniczna” z trzech stron obmurowana. Z uwagi na brak miejsca zapewne nigdy nie było tu schodów, zejść można było jedynie po drabinie.

Fotografia nr 55 ukazuje jedną ze ścian wejścia piwnicznego – ściankę wschodnią. Ściana wymurowana z dużych cegieł, ułożonych głównie z główek o wym. 30 cm x 14 cm x 8 cm. Widoczne znaczne zużycie krawędzi ceglanych, tworzące charakterystyczne wyoblenia, zaprawa gliniana, mocno „wypłukana” ze spoin.

Fot. nr 55

Fot. nr 56

Fotografia nr 56 ukazuje drugą ze ścian wejścia piwnicznego – ściankę zachodnią. Jest to fragment ściany oparty na łuku wykonanym z dużej gotyckiej cegły o wym. 30 cm x 14 cm x 8 cm . Warstwy nie są ułożone w wątku. Znacznie lepszy stan muru niż na przeciwległej ścianie.

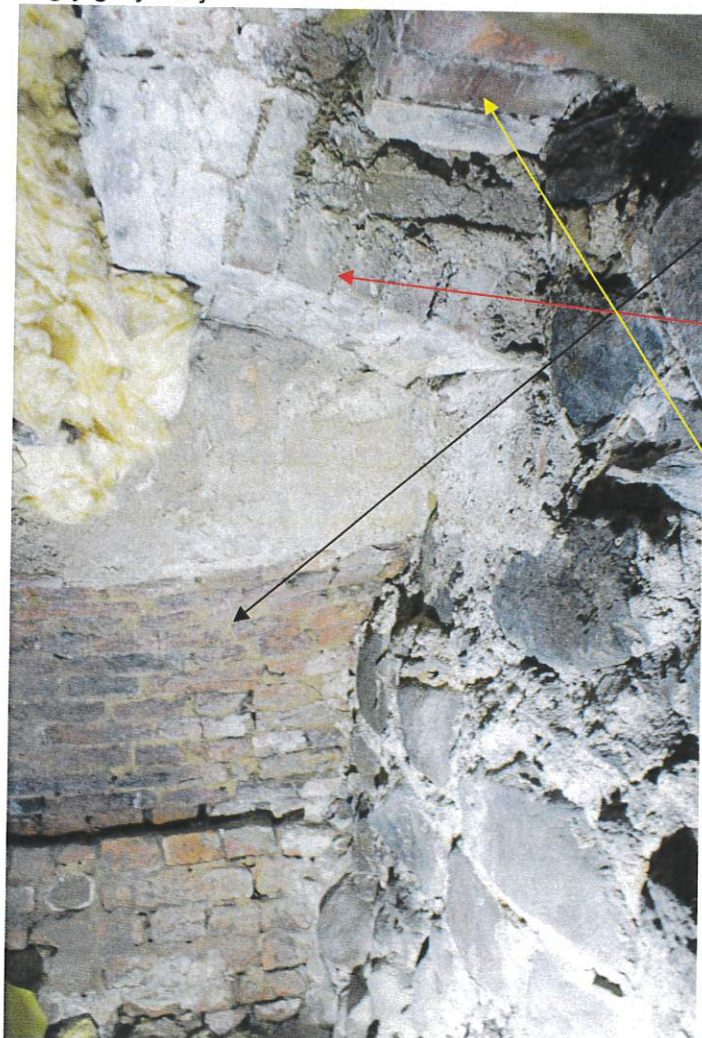
Fotografia nr 57 ukazuje trzecią ze ścian wejścia piwnicznego – ściankę północną. Tu również nie można określić żadnego wątku, natomiast w układzie cegieł zdecydowanie przeważają wozówki. Każda z trzech ścian jest różna murowane przez trzech różnych murarzy.

Fot. nr 57

Fot. nr 58

Fotografia nr 58 ukazuje wnętrze piwnicy (ujęcie w kierunku południowym). Piwnicę od strony południowej zamyka zachowany fragment *gotyckiego sklepienia kolebkowego, które zostało przerwane w górnej części. Cegły o wymiarach 30 cm x 14 cm x 8 cm, ułożone w wążku wendyjskim. W części dolnej sklepienie zostało wtórnie podmurowane z użyciem cegły gotyckiej.

Na fotografii nr 59 został pokazany południowo-zachodni narożnik piwnicy. Po stronie lewej fotografii *widać przerwane gotyckie sklepienie. Natomiast po stronie prawej widać kamienny mur z wtórnie uzupełnioną zaprawą oraz miejsce osadzenia dwóch łuków, z czego *jeden przebiegał w kierunku wschód-zachód (przerwany), drugi przebiegał w kierunku północ-południe i stanowi zapewne podparcie dla ściany między budynkami nr 10 i 12. Łuki wykonane z cegły o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm.

Fot. nr 59

Fot. nr 60

Fotografia nr 60 ukazuje fragment ściany zachodniej wzniesionej z kamienia narzutowego, układanego warstwami – tzw. *grand appareil*, wtórnie wyspoinowanej zaprawą cementowo-wapienną. Ponadto widoczne „przerwanie” gotyckiej kolebki oraz posadowienia dwóch ww łuków.

Na **fotografii nr 61** znajduje się fragment ściany zachodniej wzniesionej z kamienia narzutowego, układanego warstwami oraz północna ścianka „szyi” piwnicznej. U dołu fotografii wtórna odsadzka, *murowana w wątku kowadełkowym, powyżej pozostałości gotyckiego *sklepienia - „zawartość pachy sklepiennej”.

Fot. nr 61

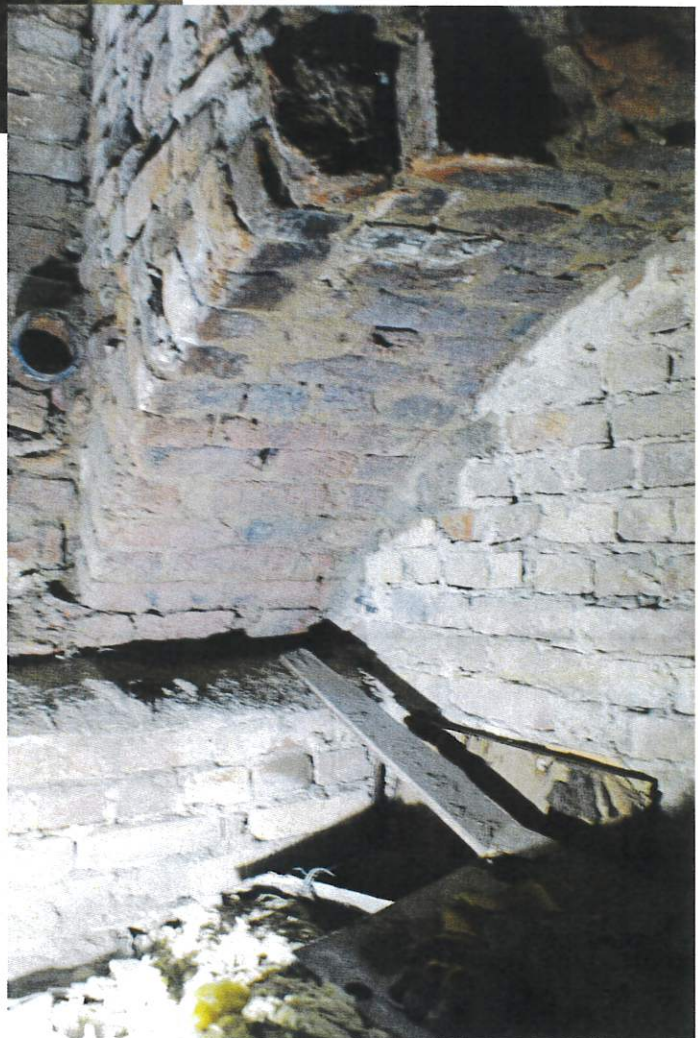

Fot. nr 62

Fotografia ukazuje wnętrze piwnicy (ujęcie w kierunku północnym). Piwnicę od strony północnej zamyka zachowany fragment gotyckiego *sklepienia kolebkowego, które zostało przerwane a pozostała *„zawartość pacy sklepiennej”. Sklepienie zostało podmurowane odsadzką w wątku kowadełkowym. Poniżej uskok „posadzki” piwnicznej.

Na fotografii fragment części północnej zachowanego gotyckiego sklepienia oraz ściana wschodnia piwnicy, wtórna w stosunku do sklepienia, wykonana z cegły maszynowej o wym. 25 cm x 12 cm x 6,5 cm

Fot. nr 63

Fot. nr 64

Fotografia nr 64 przedstawia środkową część gotyckiego sklepienia kolebkowego.

Widoczne na zdjęciu uszkodzenia kolebki powstały podczas przebijania się do piwnicy i są zapewne współczesne wymurowanej ścianie wschodniej piwnicy.

Ściana wschodnia piwnicy przedstawiona na **fotografii nr 65** wykonana z cegły maszynowej o wym. 25 cm x 12 cm x 6,5 cm, w wążku zbliżonym do kowadełkowego. Na zdjęciu powyżej łuk gotyckiego sklepienia kolebkowego.

Fot. nr 65

KAMIENICA PARTER

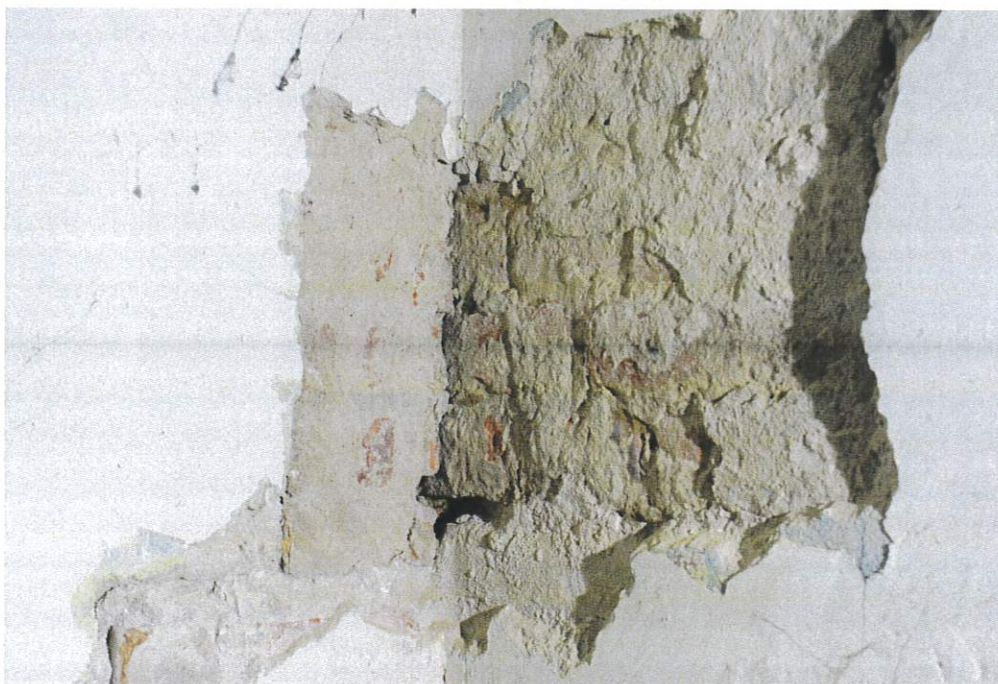

Fot. nr 66

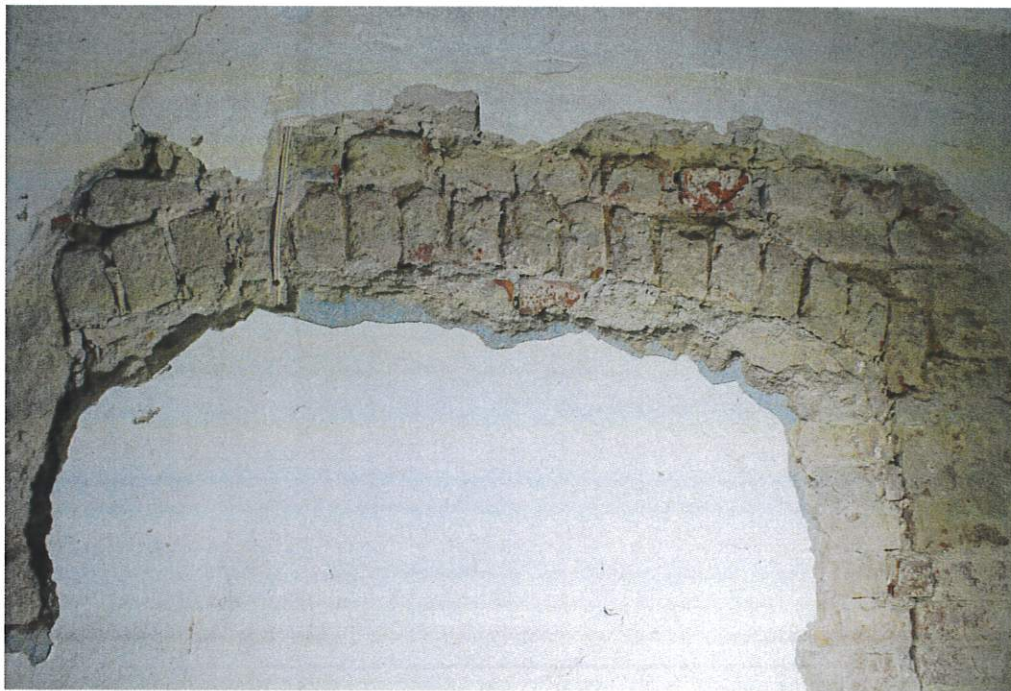
Odkrywka nr 9, 10, 11, 12

Na parterze, w pomieszczeniu traktu frontowego, na ścianie wschodniej, zostały wykonane cztery odkrywki, dwie ukazujące dwa łuki odcinkowe wraz z zamurowanymi otworami oraz dwie wykonane w narożnikach pomieszczenia.

Odkrywka nr 9 wykonana została w narożniku północno wschodnim pomieszczenia. Ściana wschodnia (szczytowa) jest ścianą przechodzącą. Wykonana została z wtórnie użytej, dużej gotyckiej cegły, o wymiarach główka 15 cm, wys. 8 cm, (wętek ułożony z główek). Natomiast ściana północna (frontowa) jest ścianą dobijającą, wykonana z cegły maszynowej o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm. Fragment ściany północnej jest pierwotnym filarem okiennym witraży, odkrytej na elewacji północnej (na odkrywkach nr 1).

Fot. nr 67

Fot. nr 68

Odkrywka nr 10 odsłania łuk odcinkowy nadproża zamurowanego otworu wejściowego o szerokości 150 cm i wysokości 200 cm wykonany z dużej cegły o wymiarach główka 15 cm, wys. 8 cm. Zamurowany otwór został wypełniony cegłą maszynową o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm

Na **fotografii nr 69** wyraźnie zarysowany szew zamurowanego wejścia. Cegła, która posłużyła do zamurowania otworu jest też cegłą licową ściany*

Fot. nr 69

Fot. nr 70

Odkrywka nr 11 odsłania łuk odcinkowy nadproża zamurowanego otworu o szerokości 70 cm, wykonanego z dużej cegły o wymiarach główka 15 cm, wys. 8 cm. Zamurowany otwór został wypełniony cegłą maszynową o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm

Odkrywka nr 12 odsłania południowo-wschodni narożnik pomieszczenia traktu frontowego, mur wschodni jest murem przechodzącym w stosunku do ściany międzytraktowej, która do niego dobija. Lico ściany szczytowej wykonane z cegły maszynowej o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm, w miejscu połączenia ścian widoczne wkucie w murze wschodnim.

Fot. nr 71

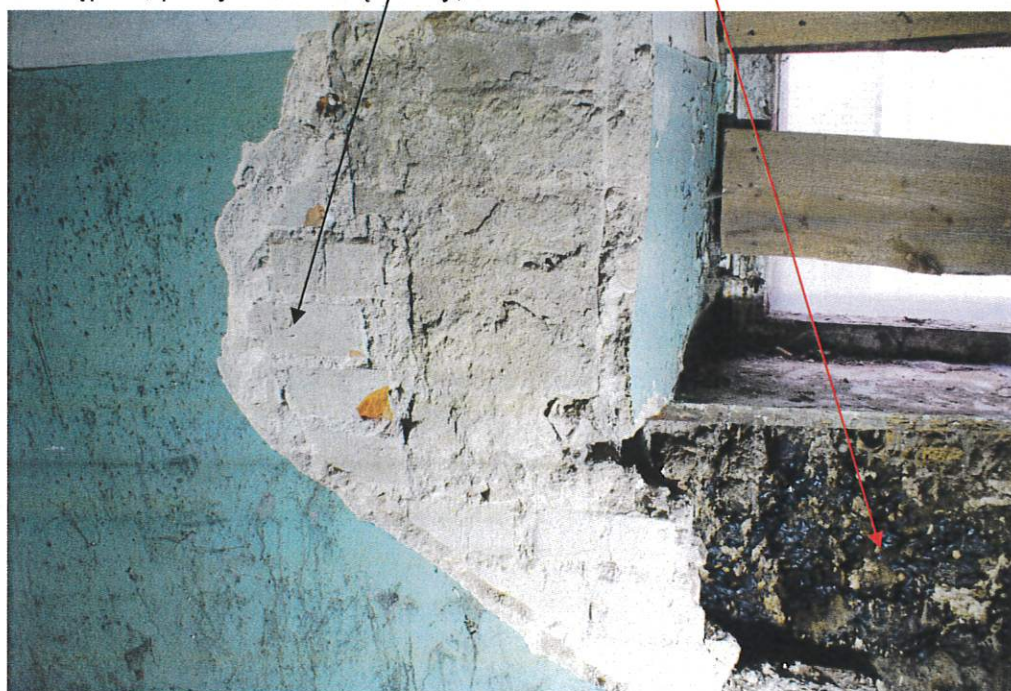

Fot. nr 72

Odkrywka nr 13 widoczna na fot. nr 72 odsłania południowo-wschodni narożnik pomieszczenie traktu tylnego -kamienicy, Mury (lico murów) przewiązane, wymurowane z cegły maszynowej o wymiarach 25 cmx12 cm x6 cm.

Odkrywka nr 14

Wykonana na ścianie południowej kamienicy. Wtórnie wykuty otwór okienny. Widoczne pod odkrytym tynkiem ceglane lico *wykonane z cegły maszynowej o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm, grubości jednej cegły. Dalej znajduje się pusta, niczym nie wypełniona przestrzeń a następnie, pokryta warstwą smoły, kamienna ściana.*

Fot. nr 73

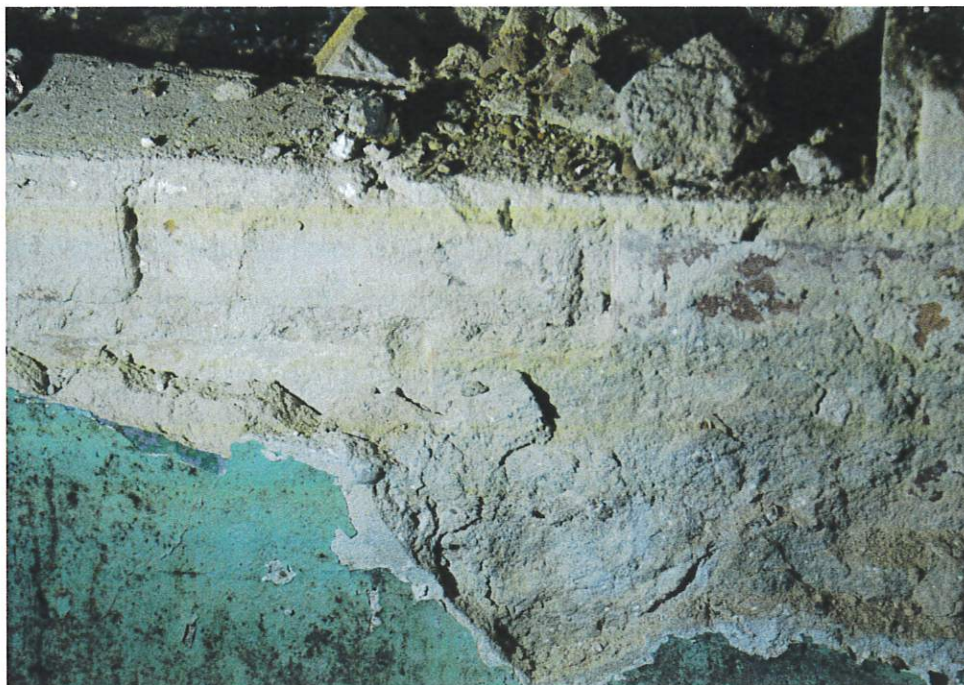
Fot. nr 74

Odkrywka nr 15 wykonana na ścianie południowej kamienicy. Pod warstwą tynku widoczna ściana wykonana z dużej cegły na zaprawie glinianej. Cegła o wymiarach 30 cm x 15 cm x 8 cm, ułożona w licu głównie główkami.

Fotografia nr 75 przedstawia zbliżenie muru widocznego na odkrywce nr 15

Fot. nr 75

Fot. nr 76

Fotografie nr 76 i 77 ukazują w zbliżeniu lico wykonane z cegły maszynowej –odkrywka nr 14 oraz zasmolowany mur kamienny- gotycki widoczny na elewacji południowej kamienicy.

Fot. nr 77

Fot. nr 78

Fotografia nr 78 ukazuje wnętrze muru wykonanego od środka z cegły gotyckiej a od zewnątrz z kamienia – *opus emplecton* wypełniony wewnątrz gliną.

Odkrywka nr 16 wykonana została w pomieszczeniu traktu tylnego, na połączeniu ściany nośnej dzielącej kamienicę na trakty, a ścianą, która podzieliła pomieszczenie traktu tylnego na dwie części. Jedną dostępną przez otwór drzwiowy z traktu frontowego oraz część drugą która łączy korytarz kamienicy z pomieszczeniami oficyny. Ściana działowa jest ścianą dobijającą do ściany nośnej.

Fot. nr 79

Fot. nr 80

Fotografia nr 80 przedstawia łuk nadproża wykonanego z cegły maszynowej o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm oraz zachowaną ościeżnicę z nadświetłem. Korytarz był oddzielony od klatki schodowej

Fotografia nr 81 ukazuje oryginalnie zachowaną boazerię na ścianie wschodniej korytarza.

Fot. nr 81

Fot. nr 82

Fotografia nr 82 została wykonana w narożniku klatki schodowej cegła maszynowa układająca się w wątek kowadełkowy. Cegła o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6 cm.

Fot. nr 83 Okrywka nr 17 odesłania ścianę obwodową - południową kamienicy, w miejscu gdzie dostawiono łącznik wiodący do oficyny. Przedstawiony fragment ściany, będący oblicowaniem muru gotyckiego, został wymurowany na zaprawie glinianej. Powyżej (fragment niewidoczny na zdjęciu) murowany na zaprawie cementowo wapiennej. Mur ulega rozwarstwieniu.

Fot. nr 83

Fot. nr 84

Okrywka nr 18 wykonana na ścianie obwodowej – południowej kamienicy ukazuje mur wzniesiony z dużej cegły – wątek główkowy*, na zaprawie glinianej. Cegła o wymiarach: główka 15 cm, wys. 8 cm. Opracowana krawędź otworu łączącego kamienicę z oficyną, *wykonana została z cegły mniejszej maszynowej na zaprawie cementowo-wapiennej.

Fotografia nr 85 ukazuje zdewastowane schody wiodące z kamienicy do łącznika z oficyną. Różnica poziomów pomiędzy kamienicą a oficyną została zniwelowana dwoma stopniami. Oznacza to, że budynki nie były sobie współczesne.

Fot. nr 85

Fot. nr 86

Fotografia nr 86 przedstawia schody wiodące z parteru kamienicy na I piętro. Schody zabiegowe o drewnianych stopnicach i podstopnicach, na sklepieniu ceglanym opartym na belce stalowej. Słupek początkowy i tralki toczone, profilowany pochwyt.

Fotografia nr 87 przedstawia widok ściany obwodowej zachodniej (korytarz i klatka schodowa), która w całości została ocieplona styropianem przez właściciela sąsiedniej kamienicy (Grunwaldzka nr 10), co uniemożliwiło wykonanie odkrywek.

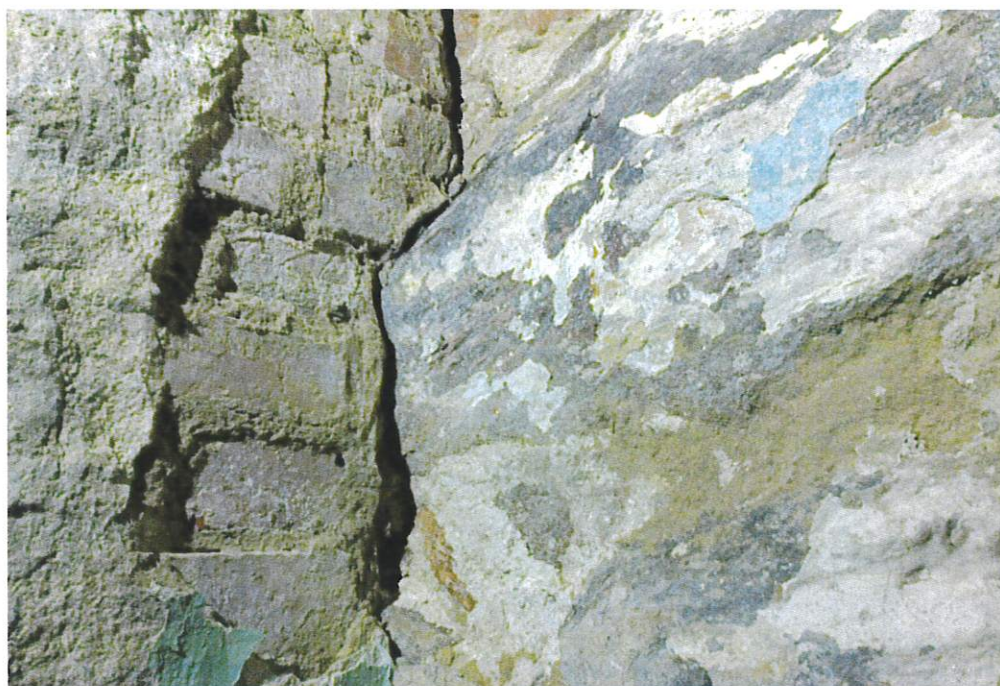
Fot. nr 87

Odkrywką nr 19 Na fotografii nr 90, po lewej, przewiązany węzeł dwóch murów: muru wewnętrznego – ściana klatki schodowej oraz wtórnie oblicowanego fragmentu muru gotyckiego. Licówka wykonana z cegły maszynowej o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm, na zaprawie cementowo-wapiennej. Po prawej, fragment oryginalnie zachowanego gotyckiego, kamiennego muru obronnego, wzniesionego na zaprawie glinianej.

Odkrywką nr 20 odsłania węzeł, gdzie do kamiennego gotyckiego muru (południowa ściana obwodowa kamienicy) dobija mur wschodni klatki schodowej.

Fot. nr 90

Fot. nr 91

Fot. nr 92

Na odkrywcę nr 21 widoczne są dwa równoległe w stosunku do siebie i nie przewiązane mury: ściana południowa klatki schodowej oraz ściana północna oficyny.

OFICyna PRZYZIEMIE

Fotografia nr 93 ukazuje lekki strop Kleina pomiędzy przyzwieniem a I piętrzem oficyny. Widoczne cegły układane na płasko.

Fot. nr 93

Fot. nr 94

Na odkrywcę nr 22 pokazany jest wschodni mur obwodowy oficyny głównie głowyki na zaprawie glinianej .

Fotografia nr 95 przedstawia fragment korytarza oficyny (przyziemie). Pomieszczenia w przyziemiu oficyny znajdują się na dwóch poziomach, różnica to wysokość trzech stopni.

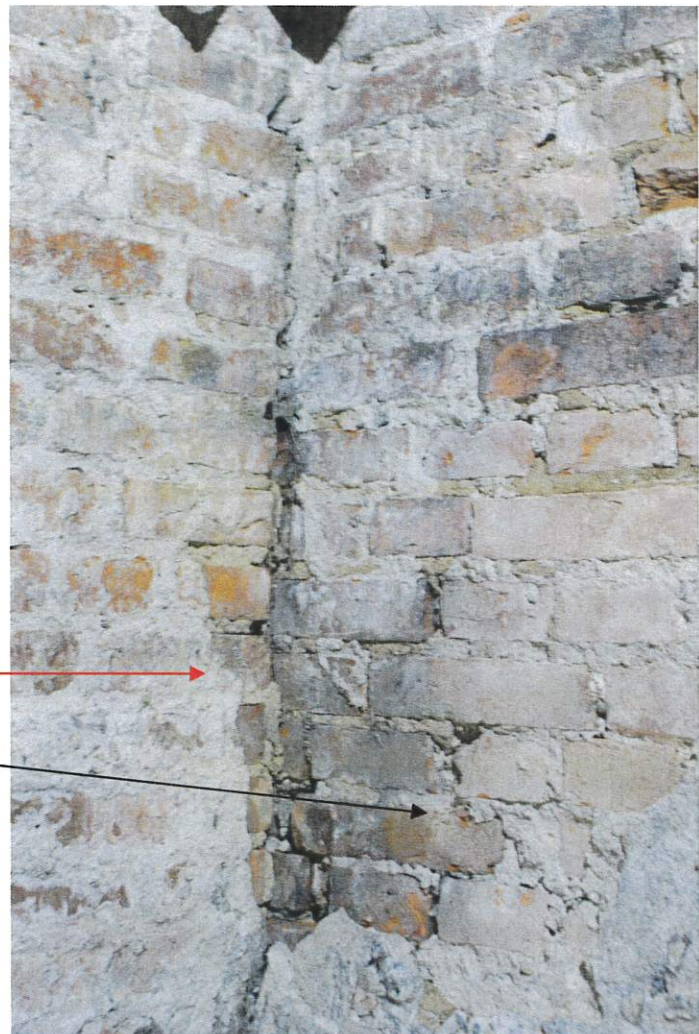

Fot. nr 95

Odkrywkę nr 23 i 24 wykonane zostały w pierwszym z czterech pomieszczeń przyziemia oficyny.

Fot. nr 96

Fot. nr 97

Odkrywka nr 23

Węzeł nie przewiązany. Mur zachodni obwodowy jest murem *dobijającym mury północnego

Odkrywka nr 24 wykonana na ścianie zachodniej obwodowej oficyny. Widoczny brak

staranności w murowaniu muru, cegły układane dowolnie.

Odkrywki nr 25 i 26 wykonane zostały w drugim z czterech pomieszczeń przyziemia

oficyny.

Fot. nr 98

Fot. nr 99

Odkrywka nr 25 przedstawia węzeł pomiędzy zachodnią ścianą obwodową oficyny a ścianą kominową. Ściana kominowa dobiega do przechodzącej ściany zachodniej obwodowej oficyny. **Odkrywka nr 26** przedstawia węzeł pomiędzy zachodnią ścianą obwodową oficyny a ścianą działową. Ściana działowa dobiega do przechodzącej ściany obwodowej.

Fot. nr 101

Fot. nr 100

Odkrywkę nr 27 i 28 wykonane zostały w trzecim z czterech pomieszczeń przyziemia oficyny.

Fot. nr 102

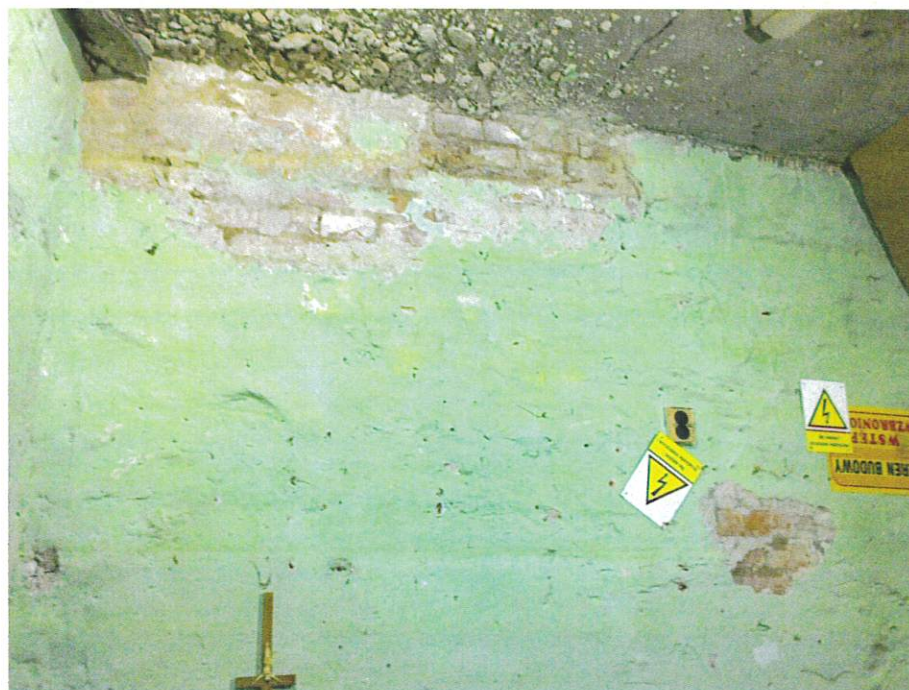
Odkrywkę nr 27 przedstawia ścianę kominiową z przemurowaniami wokół wyczystki przewodu kominiowego. Wątek krzyżowy, na zaprawie glinianej.

Fot. nr 103

Odkrywka nr 28 wykonana na ścianie zachodniej obwodowej oficyny. Wątek krzyżowy zaprawa gliniana większa staranności w murowaniu muru, niż w pierwszym pomieszczeniu na tej samej zachodniej ścianie obwodowej.

Odkrywki nr 29 i 30 wykonane zostały w ostatnim, czwartym pomieszczeniu przyziemia oficyny.

Fot. nr 105

Fot. nr 104

Odkrywka nr 29 i Odkrywka nr 30

Wykonane na ścianie zachodniej obwodowej oficyny. Wątek krzyżowy, zaprawa gliniana. Większa staranności w murowaniu muru, niż w pierwszym pomieszczeniu na tej samej zachodniej ścianie obwodowej.

Fot. nr 106

Fot. nr 107

KAMIENICA I PIĘTRO

Fot. nr 108

Fotografia nr 108 przedstawia klatkę schodową - widok na schody pomiędzy parterem a I piętrem oraz sklepienie schodów wiodących na II piętro. W tle zachodni mur obwodowy kamienicy obłożony styropianem. Fotografia wykonana z półpiętra gdzie znajduje się wejście na I piętro oficyny.

Odkrywka nr 31 wykonana na sklepieniu schodów, wiodących na II piętro. Cegła w wątku wozówkowym.

Fot. nr 109

Fot. nr 112

Fotografia nr 112 przedstawia
odkrywkę nr 32. Widoczna płyta gipsowo-
cementowa, głębiej pustka.

Fotografia nr 111 przedstawia
pomieszczenie traktu tylnego I piętra
kamienicy, z oryginalnie zachowaną
stolarką drzwiową. Na wschodniej ścianie
obwodowej kamienicy znajdował się
*nie wielki otwór, który został powiększony-
odkrywką nr 32.

Fotografia nr 110 ukazuje spocznik klatki
schodowej, gdzie znajduje się wejście na
poziom I piętra oficyny. Widok na
wschodnią ścianę klatki schodowej –
widoczna znaczna destrukcja muru.

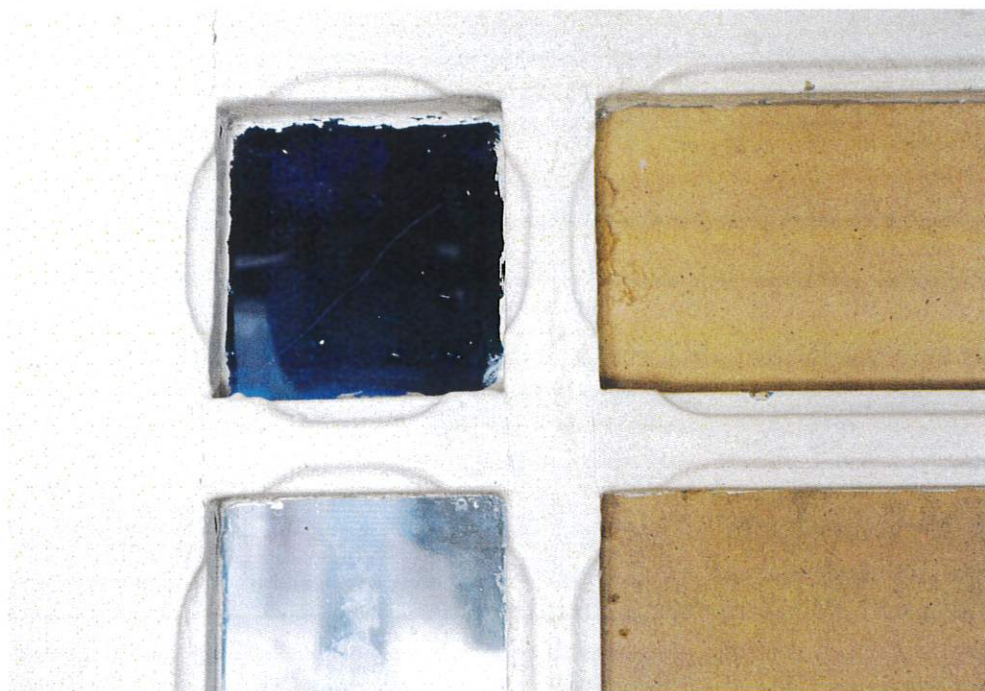

Fot. nr 110

Fot. nr 113

Na fotografii nr 113 i 114 jedna z dwóch oryginalnie zachowanych stolarek drzwiowych znajdujących się w pomieszczeniach mieszkalnych. Konstrukcja skrzydeł drzwiowych płytowo-ramowa, z przeszkleniem w górnej części. Przeszklenie podzielonymi zdwójnymi szprosami pionowymi i poziomymi tworzącymi rodzaj kratki. Zbliżenie detalu drzwi z oryginalnie zachowanym bieżakiem.

Fot. nr 114

Fot. nr 115

Na fotografii nr 115 oryginalnie zachowana stolarka okienna o konstrukcji ościeżnicowej tzw. okno polskie, w elewacji południowej kamienicy.

Na fotografii nr 116 detal okna.

Fot. nr 116

Na fotografii nr 117 widok jednego z dwu pomieszczeń traktu frontowego I piętra. Widoczna druga zachowana stolarka drzwiowa oraz skrzynekowe okna znajdujące się w elewacji frontowej (północnej) kamienicy.

Fot. nr 117

Na fotografii nr 118 detal okna – oryginalnie zachowana klamka.

Fot. nr 118

Fot. nr 119

Na fotografii nr 119 zachowana profilowana opaska drzwiowa.

Na fotografii nr 120 drugie pomieszczenie traktu frontowego kamienicy.

Fot. nr 120

Fot. nr 122

Odkrywką nr 33 wykonana w narożniku północno zachodnim na ścianach obwodowych kamienicy. Węzeł przewiązany. Cegła maszynowa o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm mrowana w wątku krzyżowym.

Na fotografii nr 121 jedno z dwu pomieszczeń (zachodnie) traktu frontowego I piętra kamienicy, widoczne skrzynkowe stolarki okienne.

Fot. nr 121

Odkrywką nr 34 wykonana na ścianie obwodowej północnej kamienicy i ścianie działowej pomiędzy pomieszczeniami traktu frontowego. Cegła maszynowa o wymiarach 25 cm x 12 cm x 6,5 cm. Węzeł przewiązany.

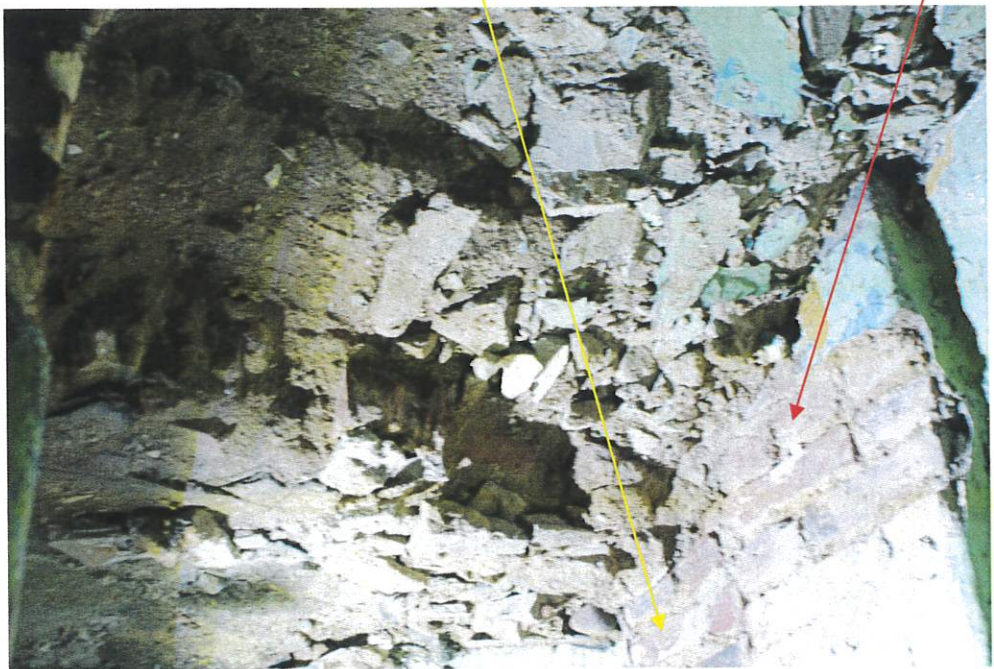
Fot. nr 123

Fotografia nr 124 przedstawia strop odcinkowy typu Kleina pomiędzy I a II piętrem. W narożniku silne spękanie na zachodniej ścianie obwodowej.

Fot. nr 124

OFICyna I PIÉTRO

Fot. nr 125

Fotografia nr 125 przedstawia schodki – trzy stopnie - wiodące ze spocznika znajdującego się na półpiętrze pomiędzy parterem a I piętrem kamienicy do pomieszczeń znajdujących się na I piętrze w oficynie. Znaczna destrukcja substancji schodów. Widoczny szew, pomiędzy murem południowym klatki schodowej a ścianą północną oficyny.

Fotografia nr 126 ukazuje dwa amfiteatrowe pomieszczenia I piętra oficyny; na zdjęciu u góry zarwane stropy nad I piętrem oficyny.

Fot. nr 126

Fot. nr 128

Widoczne na **fotografii nr 128** deskowanie i pozostałości po trzcinowej podsuflicie stropu w oficynie.

Fotografia nr 127 przedstawia
zarwany strop w drugim
pomieszczeniu I piętra oficyny.

Fot. nr 127

OFICyna PODDASZE

Fot. nr 129

Fotografia nr 129 przedstawia wejście na poddasze ze spocznika klatki schodowej, znajdującego się na półpiętrze, pomiędzy I a II piętrem kamienicy.

Na fotografii nr 130 został przedstawiony widok na poddasze oficyny z zarwanymi stropami nad I piętrem. Dach pulpitowy, krokwie leżące na płatach, wspartych

Fot. nr 130

KAMIEŃCA II PIĘTRO

Fot. nr 131

Odkrywką nr 35 odsłania ścianę wschodnią klatki schodowej, murywaną z cegły ceramicznej, na zaprawie cementowo-wapiennej, w wątku krzyżowym. Cegła o wym. 25 cm x 12 cm x 6,5 cm

Pokazana na fot. nr 132
Odkrywką nr 36 odsłania zachodnią ścianę obwodową kamienicy, wymurowaną w wątku krzyżowym z cegły ceramicznej na zaprawie cementowo-wapiennej.
u dołu fotografii drewniane drabinaste schody, widzące na poddasze kamienicy

Fot. nr 132

Fot. nr 133

Fotografia nr 133 przedstawia
 stolarkę drzwiową – drzwi z klatki
 schodowej do mieszkania na II piętrze
 kamienicy. Drzwi o konstrukcji
 płycinowo ramowej.

Na fotografii nr 134 widoczne
 pomieszczenie traktu tylnego, II piętra
 kamienicy.

Fot. nr 134

Fot. nr 136

Fotografia nr 135 ukazuje pomieszczenie północno-wschodnie traktu frontowego, II piętra kamienicy.
Na fotografii nr 136 pomieszczenie północno-zachodnie traktu frontowego, II piętra kamienicy.

Fot. nr 135

KAMIENICA PODDASZE

Fot. nr 137

Na fotografii nr 137 ostatni wschodni wiązar, wieszarowej więzby dachowej znajdującej się w kamienicy. We wschodniej ścianie szczytowej okno doświetlające poddasze.

Fotografia nr 138 przedstawia ujęcie na miejsce połączenia więzby dachowej kamienicy z dachem pulpitowym nad klatką schodową. Na jednej muracie, leżącej na ścianie kolanekowej, opierają się zarówno krokwie dachu nad kamienicą jak i krokwie dachu pulpitowego nad klatką schodową

Fot. nr 138

PODSUMOWANIE

Przeprowadzone na obiekcie badania architektoniczne, potwierdzają analizę ikonograficzną zachowanych archiwalnych fotografii i planów.

W miejscu dzisiejszej, tylnej ściany obwodowej kamienicy przebiegała linia gotyckich murów miejskich Barczewa, czego dobitnym dowodem jest kamienna ściana elewacji tylnej, znajdująca się w poziomie piwnic kamienicy. Mur w dolnej partii kamienny, ułożony z głazów narzutowych, tworzących warstwy tzw. *grand appareil*. Zapewne jeszcze przed 1798 r., gdy cała zabudowa położona w obrębie murów sponęta, znajdowała się w tym miejscu zabudowa na co wskazuje plan z końca wieku XVIII, na którym część południowa murów obronnych jest wyraźnie pogrubiona co może oznaczać, że znajdowała się tam zabudowa, przylegająca do muru. Nie wykluczone też, że zabudowa w tym miejscu związana była z budynkiem Bramy Olsztyńskiej znajdującej na sąsiedniej działce przy ul. Grunwaldzka nr 10 położonej na rogu obecnej ul. Mostowej. Dowodem jest zachowany fragment sklepienia oraz zachowany mur kamienny, analogiczny jak na elewacji tylnej znajdujące się pod podłogą korytarza kamienicy.

Po wspomnianym, w 1798 r., pożarze miasta, w miejscu tym został wzniesiony parterowy budynek, nakrity dwuspadowym dachem o układzie kalenicowym. Do jego budowy wykorzystano materiał, z rozebranych w 1826 r. murów miejskich, o czym świadczą dwa zachowane łuki odcinkowe na wschodniej ścianie obwodowej traktu frontowego. Wykonane z dużej gotyckiej cegły, jednakże bez zachowania wątków gotyckich oraz zachowane fragmenty muru wykonanego z tejże cegły na zaprawie glinianej w południowej ścianie obwodowej kamienicy na wysokości ścian parteru. Mury te wzniesiono niestannie w odróżnieniu od później wzniesionych ścian kamienicy ze starannym zachowaniem wątku (wątek krzyżowy).

Formując wcześniejsze nawarstwienia i drobne zmiany w lokalu na parterze, kamienica zachowała swoją formę i nie uległa przekształceniom od momentu budowy, w latach dwudziestych XX w., aż do dnia dzisiejszego.

Wzniesiona na planie zbliżonym do kwadratu, dwutraktowa, z mocno wysuniętym ryzalitem klatki schodowej od strony południowej. Również od strony południowej, wzdłuż zachodniej granicy działki, została dobudowana oficyna, na planie wydłużonego prostokąta. Zapewne było to poddyktowane potrzebami użytkowników zajmujących lokal na parterze kamienicy. Kamienica trzy

kondygacyjna, nakryta dwuspadowym dachem, w układzie kalenicowym, o czteroosiowej elewacji frontowej, w parterze dekorowana horyzontalnym pseudobonowaniem. Pod które zostały wykute bruzdy wzduż łoża muru.

Plan parteru różni się od pozostałych dwu kondygnacji. Wzdłuż zachodniej ściany obwodowej usytuowano korytarz, wiodący do klatki schodowej. Pozostałą przestrzeń traktu frontowego zajmowało duże kwadratowe pomieszczenie z dwoma oknami w pierwszej i trzeciej osi okiennej (licząc od wschodu) i bezpośrednim wejściem z ulicy, w osi drugiej. Wraz z pomieszczeniem traktu tylnego połączonego nadwieszonym przejściem z oficyną, w której znajdowały się dwa pokoje tworzyły jeden lokal o charakterze handlowo-usługowym. Na I i II piętrze kamienicy znajdowały mieszkania o trzech izbach, dwóch w trakcie frontowym i jednej w trakcie tylnym. Ponadto użytkowe było przziemie oficyny, o czym świadczą zachowane ślady po dużych oknach zarówno od strony wschodniej jak i południowej.

W niemal niezmienniej formie kamienica zachowała się do dnia dzisiejszego. Przegrodzono trakt tylny parteru oddzielając go od pomieszczeń oficyny. Bezpośrednie wejście do lokalu na parterze zlikwidowano, zamieniając je na okno oraz zamurowano witrynę tuż przed wojną lub w trakcie jej trwania. Zdjęcia wykonane bezpośrednio po wojnie ukazują już wprowadzone zmiany na elewacji. Na gładko została też otynkowana elewacja parteru, która zniwelowała boniowanie.

Wnioski konserwatorskie

Kamienica położona przy ul. Grunwaldzkiej 12 w Barczewie znajduje się pod ochroną konserwatorską, na podstawie decyzji z dnia 23.07.1957 r. wpisującej zespół do rejestru zabytków Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz nawarstwień kulturowych Barczewa wpisanych do rejestru zabytków decyzją WKZ z 30.06.1992 r.

Z uwagi na fakt, iż mury miejskie Barczewa zniknęły już w pierwszej połowie XIX w., należy bezwzględnie chronić pozostałe po nich relikty. Tu zachowane w postaci ściany południowej kamienicy – mur kamiennym układany warstwami w wątku *grand appareil* oraz piwnicy znajdującej się pod podłogą korytarza, z toszanym kamiennym murem i częściowo zachowanym kolebkowym sklepieniem. W chwili obecnej kamienica grozi zawaleniem, nie jest więc możliwe

przebieganie prac ziemnych bez wykonania niezbędnych zabezpieczeń, jednakże, należy przeprowadzić badania archeologiczne w obrębie obrysów kamienicy, z uwagi na możliwość odkrycia dalszej części, zamurowanego, kolebkowo sklepionego, pomieszczenia, które zostało odkryte w trakcie badań oraz reliktyw archeologicznych w obrębie przedmiotowej działki.

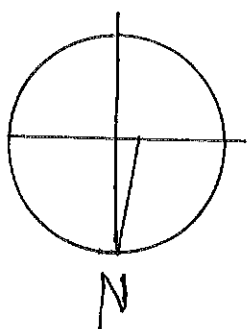
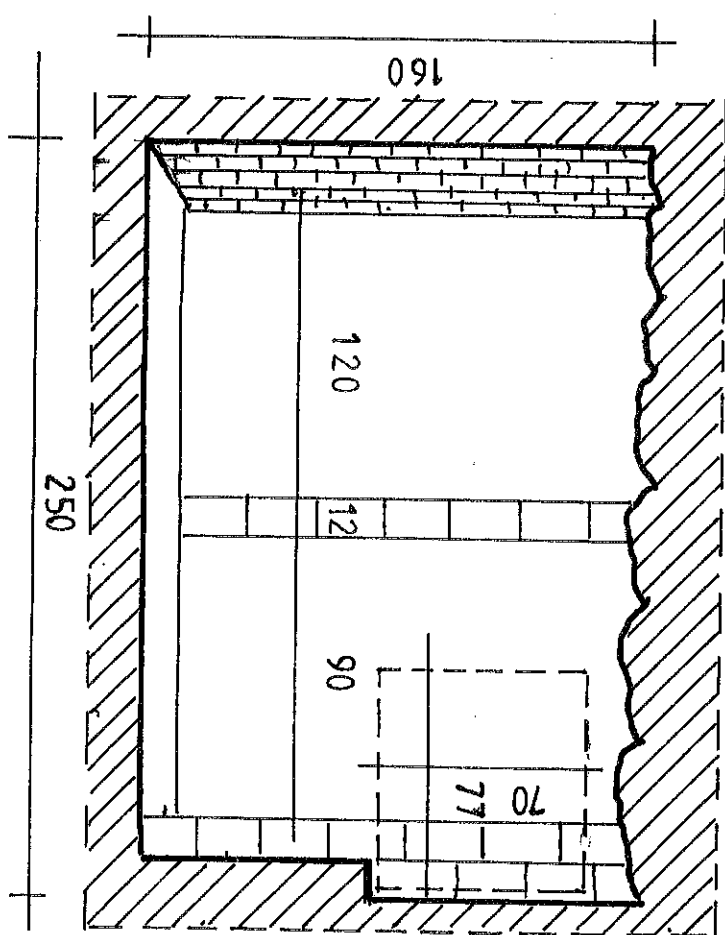
Zalecenia: Prace ziemne powinny być poprzedzone badaniami archeologicznymi. Prace projektowe należy wykonać w oparciu o badania architektoniczne. Wszelkie prace, w tym też rozbiórkowe, powinny być wykonywane pod nadzorem konserwatorskim, w celu zachowania gotyckich reliktyw znajdujących się w obiekcie.

Rozwarstwienie

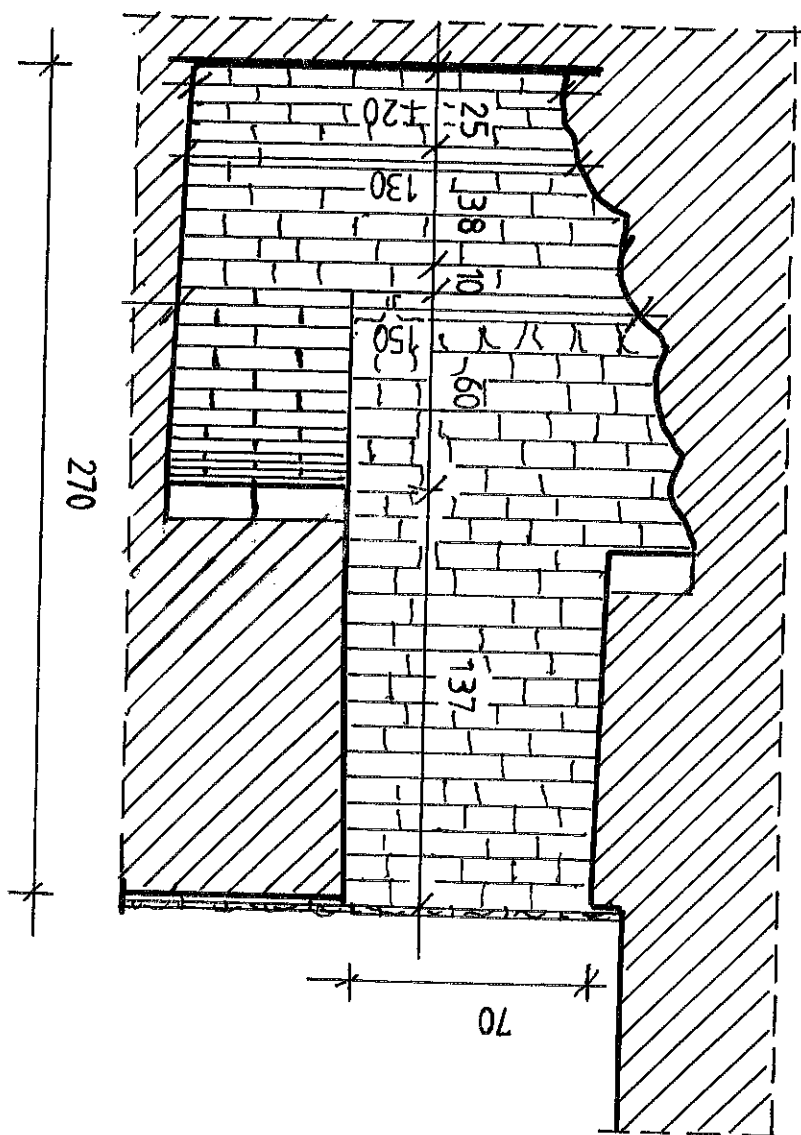
LEGENDA

	mury gotyckie druga połowa XIV w (data budowy murów miejskich 1386)
	mury wzniesione w pierwszej połowie XIX wieku (po pożarze 1798)
	mury wzniesione w latach dwudziestych XX w.
	rekonstrukcja widoku z lat dwudziestych XX w.
	przemurowania z lat czterdziestych XX w
F 12	numer fotografii
O14	numer odkrywki

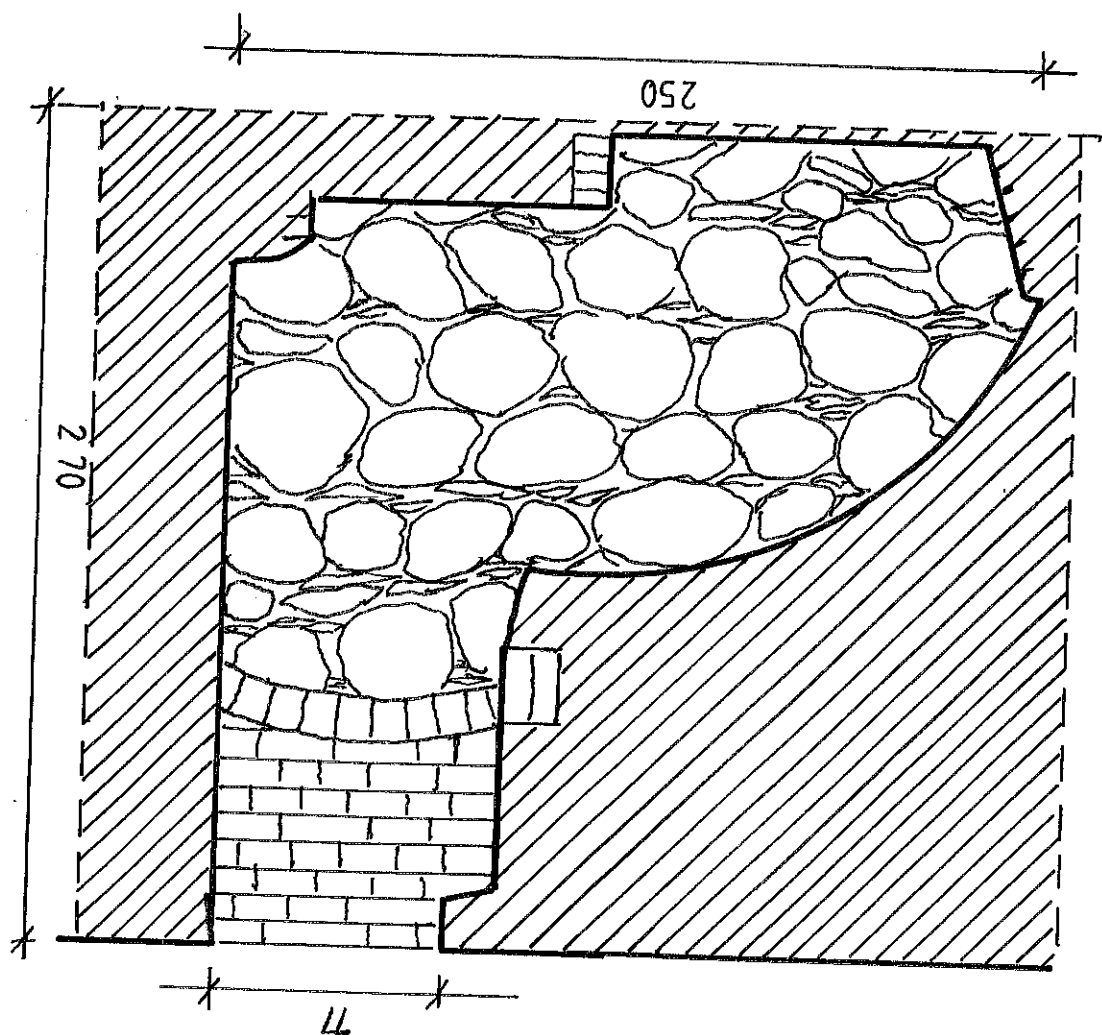
RZUT POZIOMY PIWNICY
POD KAMENICĄ 1:25

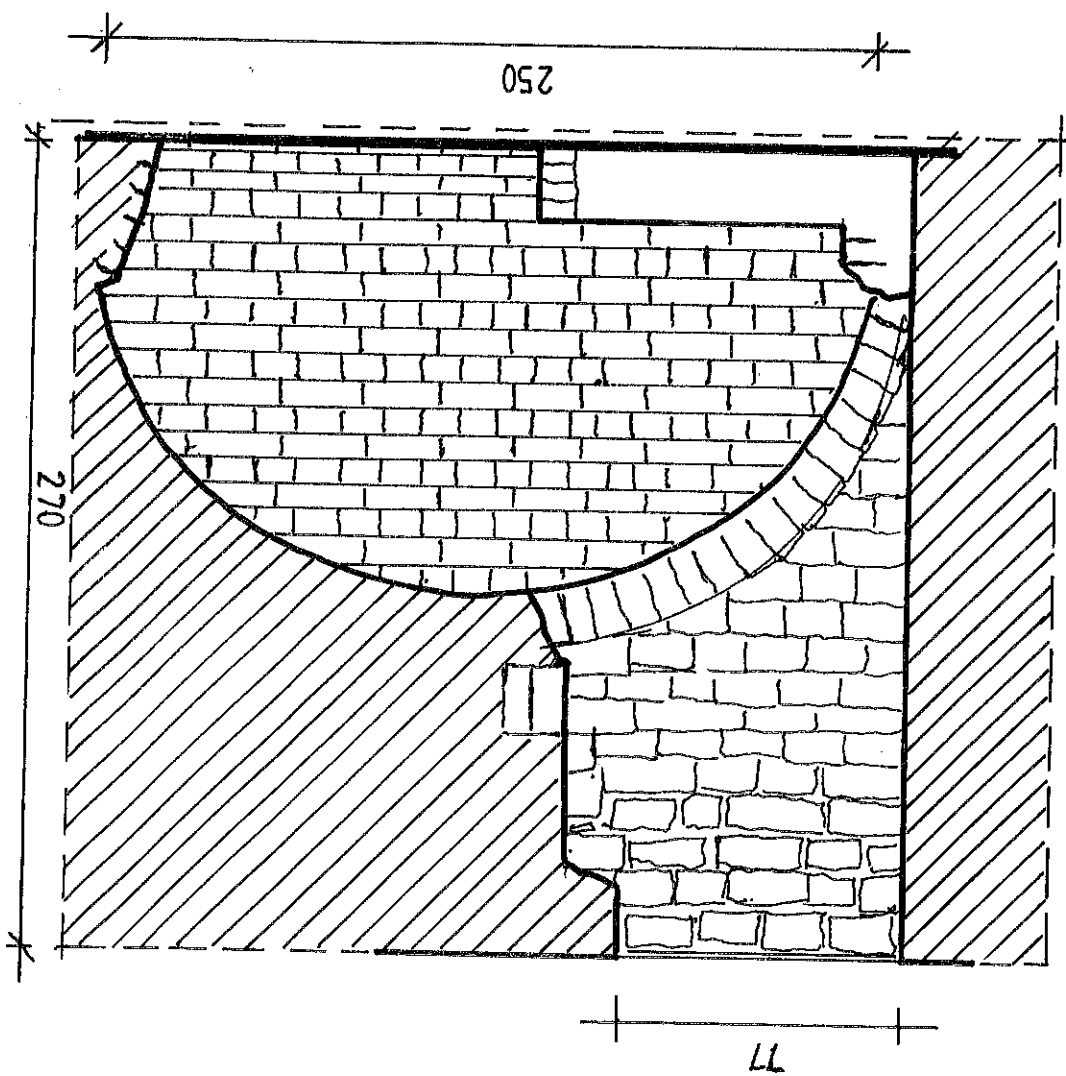
WIDOK ŚCIANY PÓŁNOCNEJ
PIWICY POD KAMIENIĄ
1:25

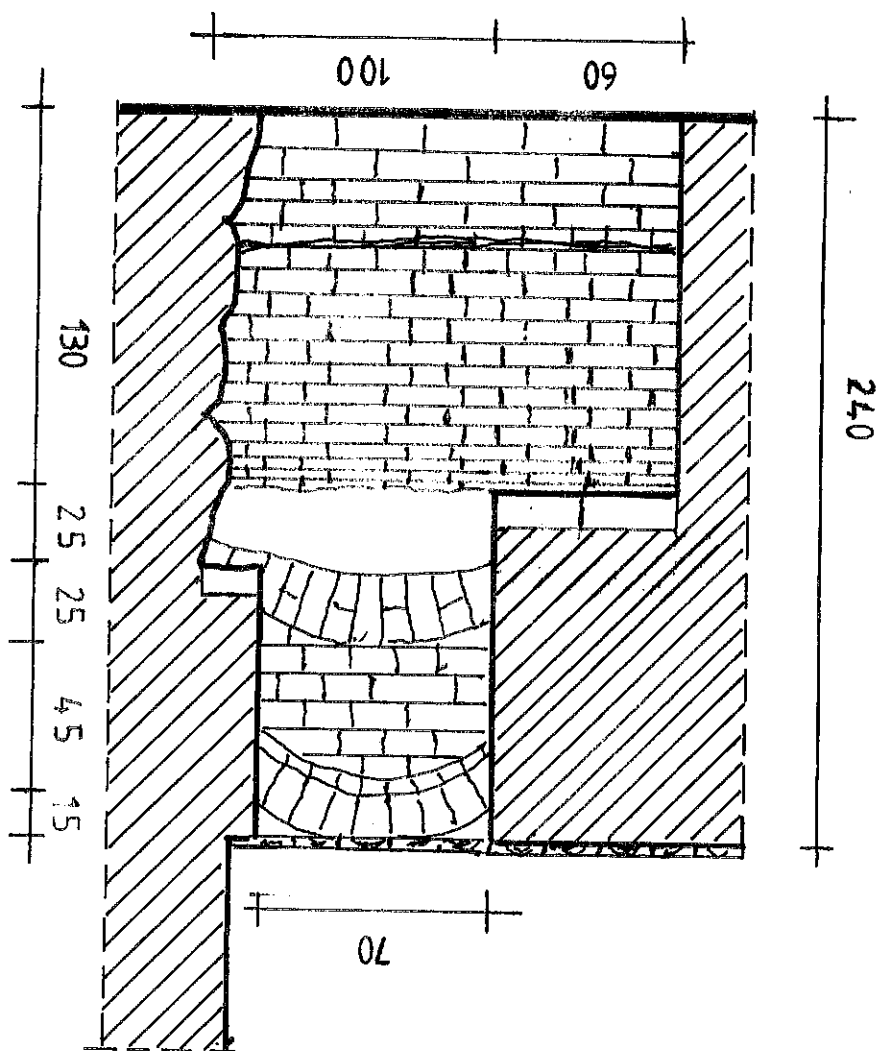
WIDOK ŚCIANY ZACHODNIEJ
PIWNICY POD KAMIENICĄ 1:25

WIDOK ŚCIANY WSCHODNIEJ
PIWNICY POD KAMIENICĄ 1:25

WIDOK ŚCIANY POŁUDNIOWEJ
PIWNICY POD KAMIENIĄ 1:25

$$\Delta F_{ot} \approx 1 \text{ PN}$$

3

RZUT PARTERU 1:100

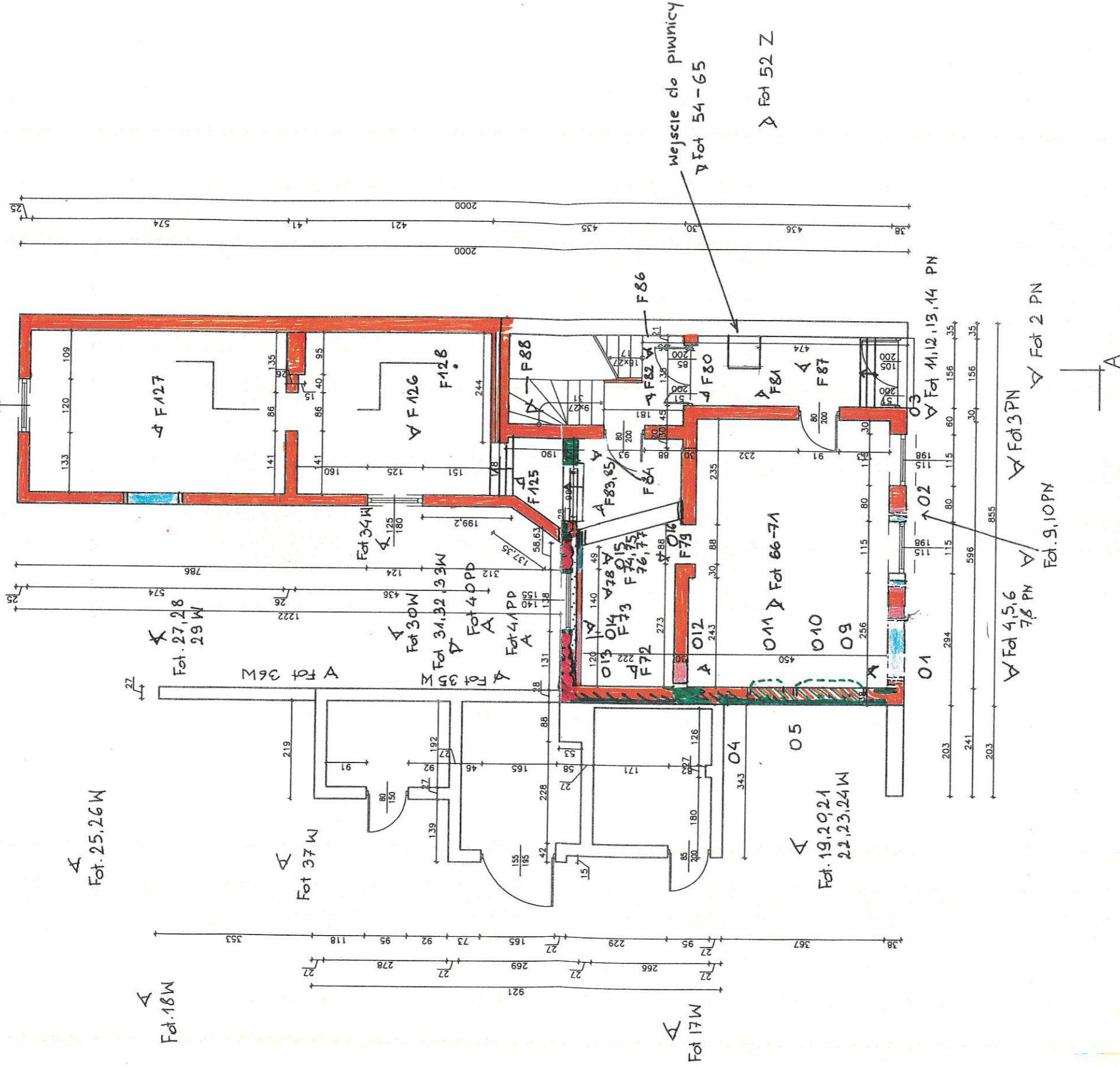
A Fot 45 PD

A Fot 47 PD

A Fot 53 Z

A Fot 38 PD

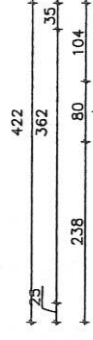
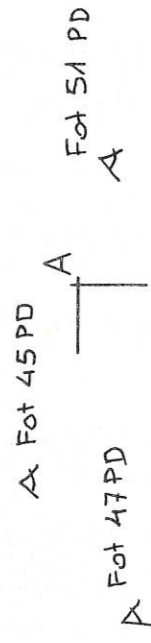
422
25
362
158
120
144
35

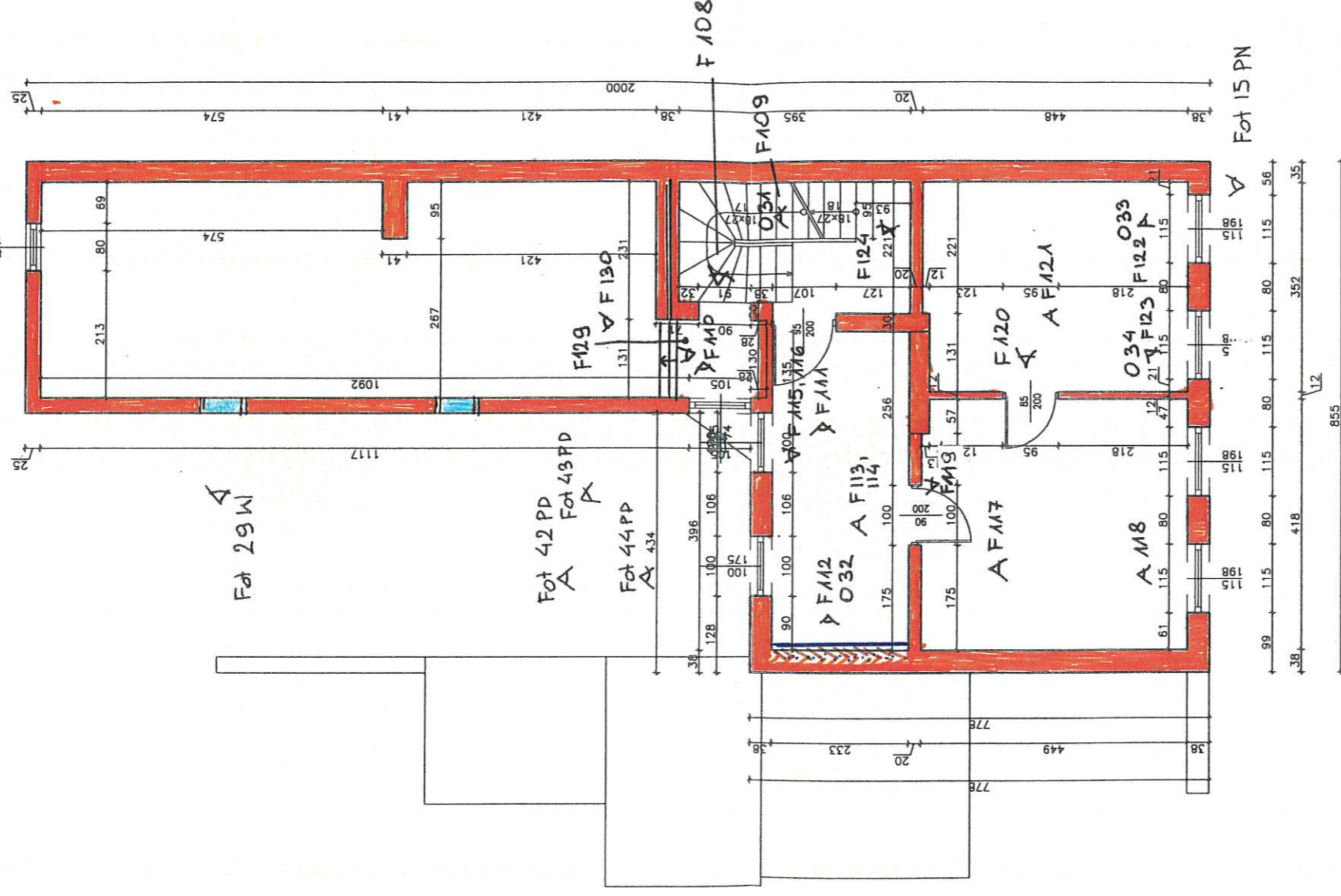
W Fot. 1 PN

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja	Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12, Dzielnica Budowlana nr 249/3	Skala: 1:100
Projektant: mgr inż. Mirosław Marchewicz WAM/0098/PWOK/16	Nr projektu: K2
Opracował: inż. Jakub Laskowski	Podpis:
Sprawił: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	Podpis:
Tytuł rysunku: RZUT PARTERU	

RZUT I PIĘTA 1:100

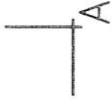
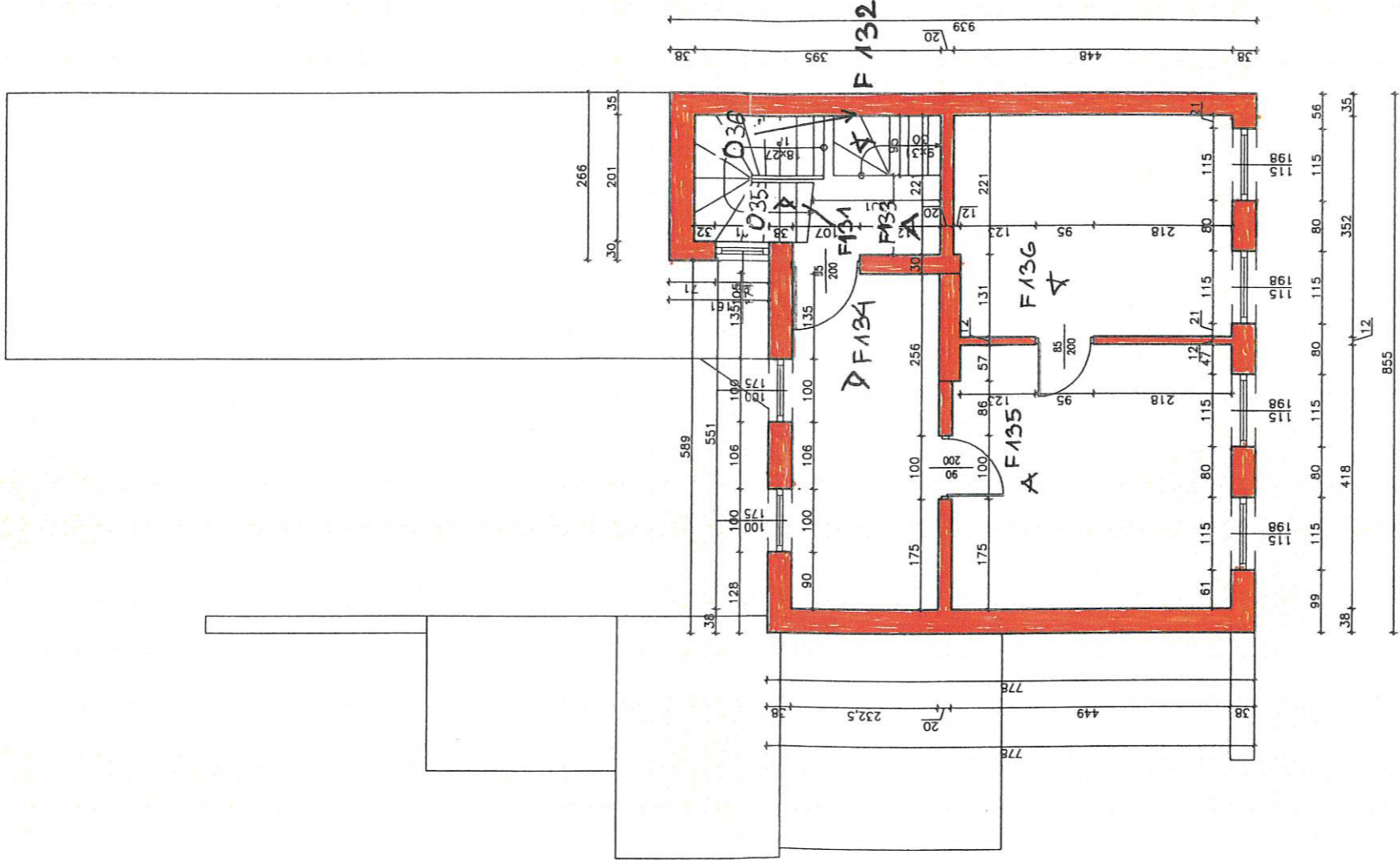
A 532

✓ Fot. 16 PN
Fot 16 APN

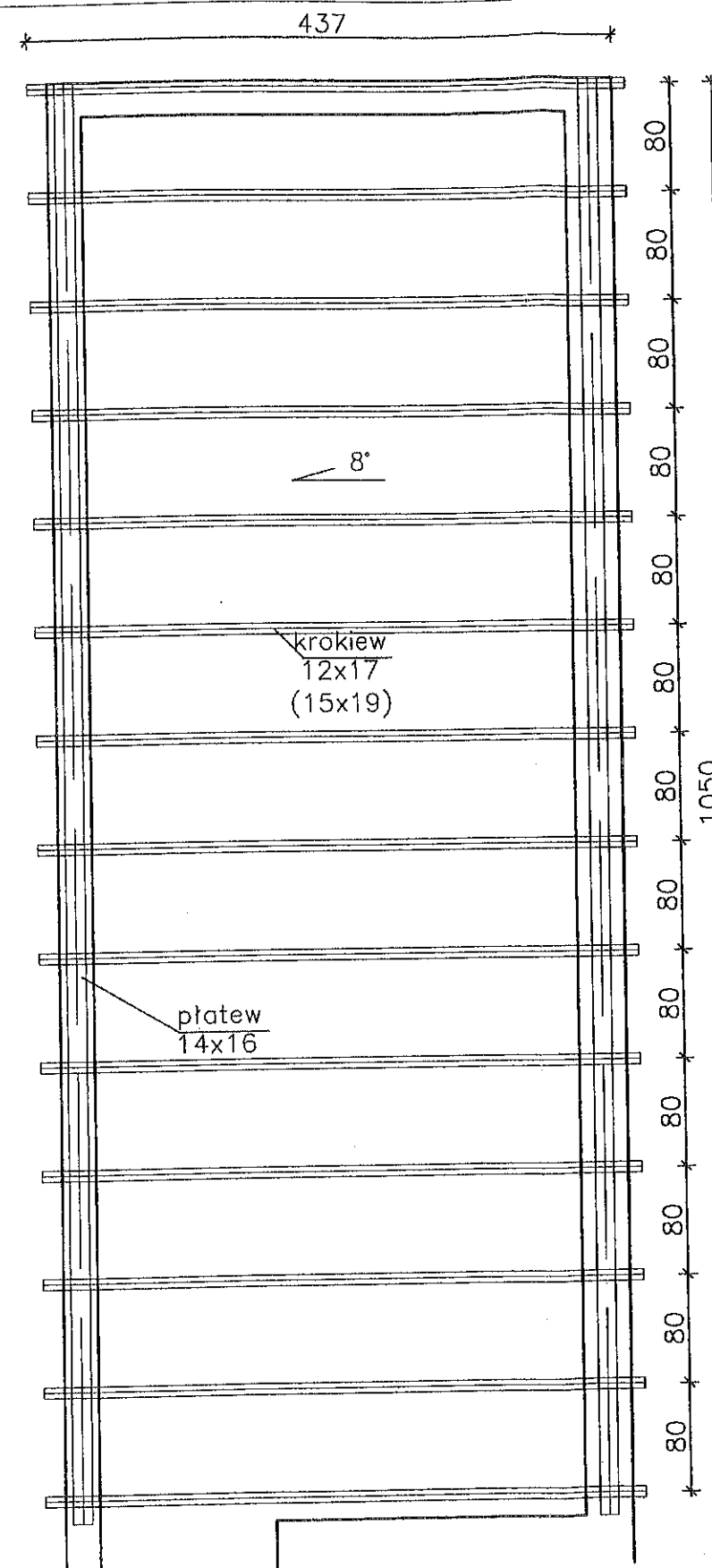
Data: 07.17r.	Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja	
Status: 1:100	Adres obiektu budowlanego: Dziśka budowlana nr 249/3	
Projektant: mgr inż. Mirosław Marcinkiewicz WAM/00098/PWOK/16	Podpis: 	K3
Opinowat: inż. Jakub Laskowski	Podpis: 	K3
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	Podpis: 	K3
Tytuł rysunku: RZUT I PIĘTRA		

RZUT II PIĘTRA 1:100

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja	Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12, Dziśka budowlana nr 249/3	Skala: 1:100
Projektował: mgr inż. Mirosław Marcinkiewicz WAM/0098/POK/16	Podpis:
Opracował: inż. Jakub Laskowski	Podpis:
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	Podpis:
Tytuł rysunku: RZUT II PIĘTRA	Nr rys.: K4

RZUT WIĘŻBY
DACHOWEJ 1
1:50

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - 99wentaryzacja		Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12, Działka budowlana nr 249/3		Kształt: 1:100
Projektował: mgr inż. Mirosław Marciniewicz WAM/0098/PWOK/16 Podpis: <i>[Podpis]</i>		Nr rys.: K7
Opracował: inż. Jakub Laskowski Podpis: <i>[Podpis]</i>		
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12 Podpis: <i>[Podpis]</i>		
Tytuł rysunku: RZUT WIĘŻBY DACHOWEJ 1 I 2		

ELEWACJA PÓŁNOCNA 1:100

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja		Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12, Działka budowlana nr 249/3		Skala: 1:100
Projektował: mgr inż. Mirosław Marcinkiewicz WAM/0098/POOK/16	Podpis: <i>Mirosław Marcinkiewicz</i>	Nr rys.: K8
Opracował: inż. Jakub Laskowski	Podpis: <i>Jakub Laskowski</i>	
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	Podpis: <i>Piotr Kosiński</i>	
Tytuł rysunku: ELEWACJA PÓŁNOCNA		

ELEWACJA Wschodnia 1:100

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja	Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12 Działka budowlana nr 249/3	Skala: 1:100
Projektował: mgr inż. Mirosław Marcinkiewicz WAM/0098/P00K/16	Podpis: <i>[Signature]</i>
Opracował: inż. Jakub Laskowski	Podpis: <i>[Signature]</i>
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	Podpis: <i>[Signature]</i>
Tytuł rysunku: ELEWACJA ZACHODNIA	

ELEWACJA POŁUDNIOWA 1:100

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja	Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12, Działka budowlana nr 249/3	Skala: 1:100
Projektował: mgr inż. Mirosław Marcinkiewicz WAM/0008/POOK/16	Nr rys.: K10
Opracował: inż. Jakub Łaskowski	
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	
Tytuł rysunku: ELEWACJA POŁUDNIOWA	

PRZEKRÓJ A-A 1:100

Nazwa obiektu budowlanego: Budynek mieszkalny wielorodzinny - inwentaryzacja	Data: 07.17r.
Adres obiektu budowlanego: 11-010 Barczewo, ul. Grunwaldzka 12, Działka budowlana nr 249/3	Skala: 1:100
Projektował: mgr inż. Mirosław Marcinkiewicz WAM/0098/POOK/16	Nr rys.: K6
Opracował: inż. Jakub Łaskowski	
Sprawdził: dr inż. Piotr Kosiński WAM/0003/PWOK/12	
Tytuł rysunku: RZUT PODDASZA	